

# **FIATALOK**

---

**A romániai új magyar nemzedék folyóirata.  
Szerkeszti: LÁSZLÓ DEZSŐ**

**Cluj, VII. évf. 1936. II. negyed. Nyári szám.**

**FŐMUNKATÁRSÁK:** Balázs Ferenc, Bíró Sándor, Debreczeni László, Demeter Béla, Dsida Jenő, Haáz Ferenc, dr. Jancsó Béla, László Dezső, dr. László Ferenc, dr. Parádi Kálmán, Pálffy Károly, dr. Szilágyi Olivér, Tonk Emil, dr. Váró György, Vita Zsigmond.

**KIADÓHIVATALI TITKÁR:** László András.

**E lap elfogadása előfizetői kötelezettséggel jár. Küldje be az előfizetési díját még most.**

## **TARTALOM:**

László Dezső: A rög alatt .. .. .	37
A pályaválasztás egyéni és társadalmi kérdése .. .. .	41
Dr. Török Bálint: Az ifjúság a gazdasági pályán .. .. .	42
Dr. László Tibor: Az állatorvosi pályáról .. .. .	44
Dr. Jancsó Béla: Az orvosi pályaválasztás akadályai .. .. .	45
Bíró Sándor: A fiatal magyar tanárnemzedék kérdései .. .. .	52
Dr. László Ferenc: A jogászok elhelyezkedési kilátásai .. .. .	56
Kórész Béla: Statisztikai adatok a helyi egyetemről .. .. .	58
Szavak és tettek: A Hitel ellentmondásai .. .. .	61
Korunk arcához: „A rög alatt” és a görény bűz .. .. .	63
Szemle: A Makkai rejtély .. .. .	..
<b>Dr. Jancsó Ödön</b> .. .. .	..
<b>Csutak Vilmos</b> .. .. .	..
Egy eszme indul... .. .	64

**Szerkesztőség és kiadóhivatal:** Cluj, Str. Kogălniceanu 13 szám. Földszint. Kéziratok és a lap adminisztrációját érintő levelek a szerkesztőség, illetve a kiadóhivatal címére küldendők.

**Lapunk cluji megbizottai:**

Ref. Theológia: Kiss Ferenc Unit. Kollégium Miklós István, Ref. Szeretetház: Molnár Ilona.

**Bucureștii megbizottunk:** Barabás Sándor Strada Sfintii Voivozi 50. Marosvásárhelyi megbizottunk: Csegedi Márton, Tg.-Mureș Parochia reformată.

**ELŐFIZETÉSI DIJAK:** Belföldön főiskolai hallgatóknak félévre 40 Lei, egész évre 70 Lei, tanítóknak is 70 Lei, másoknak félévre 70, egész évre 120 Lei, Magyarországon: 1935. január 1-től kezdve 5 pengő, főiskolásoknak 3.50 P., Csehszlovákiában egész évre 40 csehszlovák korona, Jugoszláviában egész évre: 70 dinár. Magyarországi főbizományos: „Studium” könyvesbolt, Budapest, Kecskeméti-u. Magyarországi előfizetési díjak általa is beküldhetők. Csekszámla: 4041.

**Pénzküldemények** László Dezső szerkesztő címére küldendők: Cluj, Str. Cogălniceanu 16. Református kollégium.

Nyomta a „Gloria” könyvnyomdai műintézet Cluj, Str. Kogălniceanu 7.

## A rög alatt.\*

Irta: László Dezső.

Balázs Ferenc, a fiatal unitárius lelkész bejárta a kerek világot és öt esztendei szorgalmas munkával begyűjtött tudományával, műveltségével, próbákon, kritikákon átedzett világnézetével hazajött a transzilvaniai rögök alá, nem meghalni és eltemetődni, hanem elvetődni, mint a búzamag. Őt esztendei gyűjtés eredményét egy kis faluba, annak egyszerű viszonyai közé eltemetni tiszta vétek a közfelfogás szerint. Az olyan világlájt fiatal embernek, mint Balázs Ferenc, városi papságot, vagy professzorságot szoktak biztosítani. Balázs Ferenc számára azonban nem jelentett eltemetést a faluba menetel, mert saját maga öntudatosan választotta magának ezt a létformát, azért tanult és azért jött haza, hogy betemetkezzék a faluba, nem úgy, mint a halottak, hanem mint az aratásra készülődő gabonamagvak. Balázs Ferenc vállalta a betemetett gabonamag szerepét, betemetkezett a rög alá és ime most kinőtt a rög alól és élénk tárul a gazdag aratás ígérete, a kalászkok termésre éretten integetnek felénk.

Balázs Ferenc könyvének értéke két vonatkozásban jelentkezik: egyfelől élénk állítja az új kisebbségi embert, másfelől rámutat azokra a tengelyekre, amelyek körül az új kisebbségi életnek ki kell alakulnia.

### I.

A Balázs Ferenc szerint való új ember az élet örömevel jár. Ez az öröm a megtalált egyéni hivatástudatból tör fel Kisebbségi életünkben nem lehet fanyar, kis körülmények miatt letört, örökösen sértődött önérzettel, vagy önérzetnélküliséggel járni. Nincs egyéni tragédia és egyéni kereszt, nincs végzet és nincs kiábrándulás, az élet egy nagy keresés, keresése annak a helynek, ahol egyéni erőmmel szolgálom kell azt a népet, amelyikből magam is sarjadtam. Miért nincs az ilyen embertípus életében tragédia? Azért, mert a szolgálat útjára lépett. Az, aki uralkodni akar, aki kariert akar elérni, aki a nagy közösségi célok mögé saját egyéniségének dédelgett álmait rejti, előbb-utóbb végzetesen összeütközik másokkal és a közzel, de akinek nincs más célja, mint egy meghatározott közösséget szolgálni, mindig csak szolgál, az ebben a szolgálatban fel tud oldani minden ellentmondást és tragikus feszülést. Minden akadályból a maga alkalmatlanságát keresi és teljes erővel azon van, hogy magát tegye alkalmasabbá. Az ilyen ember a maga revíziójáról beszél, önmagát revideálja, alakítja, erősíti, hogy minél alkalmasabb ember tudjon lenni. Ez az ember mindenképp előtt beismeri a maga tévedéseit, tud bűnbánatot tartani. Balázs Ferenc megvallja, hogy a valósággal való találkozá-

\* Balázs Ferenc: A rög alatt 1928—35. Turda, 1936. 424. o.

sában fel kellett adnia tanulmányai során beidegződött szocialista dogmáit, hogy nem lehet minden esetben a szövetkezeti rendszer megoldásait alkalmazni a falusi élet javításában. Állandóan járja az utat a népuralom és parancsuralom között. Még a vallásban is azt keresi, ami éppen a legaktuálisabb. Balázs Ferenc a tipikus szabadgondolkozó és vizsgálódó unitárius, aki előtt egy mérték van, az örökös segítség igényének kielégítése. A természet világában élő ember és világa arcán keresi az élet kérdező vonalait és ezekre a kérdésekre akar egész életével felelni.

A körülmények nem befolyásolják, mert a körülmények felett győzni akar. Az egyén értéke nem attól függ, hogy hol él, falun, vagy városon. Az igaz, hogy a régi gondolkozás szerint a falusi pap elveszett ember volt, ilyennek rajzolta Rákosi Viktor, Móricz Zsigmond és Szabó Dezső. Balázs Ferenc öntudatosan vállalta a falusi élet kis körülményeit és megmutatta, hogy az önmagát szüntelenül revideáló, szolgáló ember nem vesz bele a faluba, hanem győzni tud fölötte. A Balázs Ferenc faluja ma széles érdeklődés középpontjában áll. Ebben legnagyobb része nem a munkának, hanem az embernek van. Erdemesnek tartják a külföldiek Balázs Ferencet arra, hogy a falujában felkeressék és közelebből is megismerjék.

A kisebbségi élet valóban kisebbségi élet, kisebb igényű, kisebb keretek, szűkebb viszonyok között folyó élet. Mi ezt még mindeddig nem vettük egészen komolyan. Nagy igényekkel, sokszor nagyzó igényekkel, valóságos hóbertokkal kellettünk magunkat a világ diszes piacán, pedig meg kell tanulnunk az egyszerűséget, a röghöz való közelséget, a kis keretek közötti nagy alkotásokat. Ebben nagy tanítónk Balázs Ferenc könyve.

## II.

A rög alatt mindenirányú, szélesgyökérezetű élet indul. Ennek az életnek a központját a nevelői munka, bordázatát az új társadalomszervezés alkotja. Balázs Ferenc népnevelői munkájában két új szint lehet feltalálni: a népneveléssel a haladást és nem a konzerválást akarja szolgálni, másfelől ebben a nevelői munkában tevőleges szerepet biztosít azoknak is, akiket nevelni akar. A nevelés központjában a kis népfőiskola áll, de ennek munkáját kiegészítik a különböző gyülekezeti, közösségi és szövetkezeti szervek. Különösen a gyermekeknél és az ifjúságnál a legszabadabb és legszemélyibb alkalmakat is felhasználja a nevelés érdekében. Balázs Ferenc jól meglátta, hogy a falu magamagától modernizálódik. Ezt a folyamatot megállítani, vagy megakadályozni nem lehet és nem is szabad, ellenben a falu érdekében a legöntudatosabban irányítani kell és irányítani lehet. Hogy a falujában folyó nevelői munkát a felülről lebeszélés veszedelmétől megoltalmazza, alkalmat ad arra, hogy egészen szabad keretek között a falusi emberek is be-

széljenek magukról és nagy élményeikről, Nevelői munkája széles ívet ölel át az emberi életből a sablonos történelmi, irodalmi, gazdasági nevelésen túl világképet, természetrajzi és társadalomtudományi tájékozódást is akar a falujának adni.

Balázs Ferenc mélyen belelátott a falujába, amikor abban a három életfelfogást megismerte. Az idősebb, tehetősebb, háborút alig járt gazdák, a tekintélyesek vitték a faluba papnak. Ők jelentik a tradíciót és a mozdulatlanságot a faluban. Ezek nem hívei az újításoknak, csak tartani akarják a falu színvonalát. A háborút járt fiatalabb férfiak már szegényebbek, javarészüik nem is földművelésből, hanem gyári és bányászati munkából él. Ezek az emberek jelentik a faluban a társadalmi gondolatot, a fejlődést, az új világot. A ma még tekintélyes öregek pár év alatt elpusztulnak és akkor a falunak ez marad a vezető rétege. Ezt a réteget ma kell a jövő vezetésre felkészíteni. Az egyéni kezdeményezést a falu iparosai jelentik. Ezekkel lehet dalárdát, szindarabot létrehozni, Balázs Ferenc nemcsak meglátta ezt a három életformát, hanem igyekezett megtalálni a faluvezetésnek azt a módját, amelyik mellett ez a három csoport a leginkább tud az egészért élni. Világosan tudja, hogy neki nem szabad csak az egyikre építeni a munkáját.

Az új faluszervezés legsikeresebb módjának a szövetkezeti szervezést látja, de fényes példát hoz fel arra, hogy ennek a rendszernek a rendszerért magáért való érvényesítése nem mindig jár sikerrel. Lehetnek a falu életének olyan megmozdulásai, amelyeket más formában jobban lehet támogatni. A szövetkezeti munkába a falun túl a vidéket is be tudja kapcsolni. Felismeri, hogy olyan szövetkezeti típust kell létrehozni, amelyik a falu hitel, fogyasztási és értékesítési igényeit egyaránt ki tudja elégíteni. Ezt a gondolatát valósította meg az aranyosvidéki Vidékfejlesztő szövetkezetben. Ez a szövetkezet a brassói Agiszszal együtt két egészen új kisebbségi szövetkezeti szervezkedést jelent. Abból a gondolatból indul ki, hogy nem elég magát a falut egymagában megszervezni, hanem melléje kell venni egy várost és egy vidéket. Ebből a kis vidéki szövetkezetrendszerből nőhet ki a kisebbségi szervezkedés felfelé haladó, új, demokratikus vonala.

Azt gondolhatná az ember, hogy Balázs Ferenc mindenképpen újítani akar. Ő csak ott akar újítani, ahol az újítás nélkül az élet haladni nem tud. Több példát tár fel a könyve mellett, hogy a multhoz való ragaszkodás milyen nagy erőt jelent a falu életében. Megismeri az egyházközség levéltárából a Kopta-kert birtokrendezési elvét, amely egyaránt egyesíti a közös és magán vagyon előnyeit. Ha iskolát, templomot vagy papilakot javított vagy épít, a falu megromlott izlésével szemben védi az ősi és igazi népi építkezési stílus értékeit.

Balázs Ferenc könyve mutatja a szörnyű küzdelmet, amelyet meg kell vinni a közönséggel szemben, amíg az egyéni gondolatból közvélemény és a közvéleményből közös cseleke-

det lesz. Néha a közvélemény ellenében kell a falu igazi érdekét az érette felelősséget érezőnek megvédenie. Nem lehet sem a népuralom, sem a parancsuralom álláspontjára helyezkedni, mindig azt a formát kell választani, amelyikben a cél a legsikeresebben megvalósítható.

Balázs Ferenc könyve igazolja azt a tételt, hogy a kisebbségi élet nincs készen, hanem azt ki kell alakítani. Ennek a kialakulásnak a legfontosabb vonalait mutatja be a könyve. Nem annyira az eredmények a fontosak, hanem az a keresés, amelyet a könyv bemutat. Balázs Ferencnek éppen elég külföldi analogia és rendszer állott rendelkezésére külföldi tapasztalatai alapján, de megvan benne a szerénység ezeket mind félretenni és azt keresni, ami éppen nálunk esedékes. Ma ismét az a gondolat kezd urrá lenni, hogy nagy átfogó keretek felől induljunk meg a részletkérdések felé, a nagy összefogó szervezetek vidéki sejtjeit építsük ki. Balázs Ferenc könyve az ellenkező utat mutatja, azt az utat, amelyik az egyszerűbb sejt felől halad az összetettebb felé. Ez nem jelenti azt, hogy nem jók az erdélyi magyarság régi szervezetei, csupán azt a figyelmeztetést hozza, hogy ezeknek az élettel való megtöltésében mindennél erőteljesebben a legegyszerűbb formákon kell a munkát megkezdeni. Nagyon világosan látszik egész Európában az etatizmus térhódítása. Minden szervezet legyen az állam kezében. Ez a gondolat legelső sorban a kisebbségi népközösség központi szerveit fogja leginkább felemészteni. A védekezésnek és egyben az igazi kisebbségi életnek az útja nem lehet más, mint az egyén nevelés és minél szabadabb helyi és vidéki szervezetek létrehozása. Balázs Ferenc ezt az utat mutatja be és ennek az utnak a vállalásából származó értékeket tár elénk.

### III.

Balázs Ferenc könyve, mint irodalmi mű egészen sajátos helyet foglal el a transylvániai irodalomban. A kisebbségi élet rögeből kinőtt könyv. Nem ábrándokat, eszméket, dogmákat, irányelveket tartalmaz, hanem beszámol arról a küzdelemről, amelyet valaki vállalt és következetesen véghez is vitt. Tul az ideá-lizmuson, pesszimizmuson, halál-lírán, építés ajánlgatáson bemutatja az építő embert és az épületet. A transzilvániai magyar irodalom egyes alkotásai kimutatják egy régi világ bűneit, mások segítenek a régi világ átértékelésében, némelyek vonalakat mutatnak, amelyek körül ki kellene alakulnia az erdélyi magyar életnek. Balázs Ferenc tul megy ezeken és bemutatja az építő embert és az épülő kisebbségi életet. Nem azért, hogy utánozzák, hanem azért, mert meg kellett írnia mindazt, amit megírt, igazán nem propaganda célból, hanem a legbensőbb írói kényszerből. Ez a belső kényszer és ennek a könyvön kiragyogó kényszernek a feszülése teszi ezt a művet irodalmi alkotássá, olvasmánnyá. A kisebbségi életépítés kényszere az el-

mult öt esztendő valóságos küzdelmeinek ábrázolásában tör fel, mint új életre biztató építő akarat. Végre egy könyv, amelyik nem az elsodort faluról, hanem a megépülő faluról szól, de nem mint regény, hanem, mint történelmi dokumentum. *A falu-munka irodalmában* is új lépést jelent Balázs Ferenc könyve. A helyzetfelvételen túl bemutatja a falut, mint az új kisebbségi falumunka kísérleti telepét.

És még nagyobb lesz a könyv szimbolikus jelentősége, ha mindehez hozzávesszük, hogy egy beteg ember írása, betegsége idejéből. Olyan ember írása, akinek minden joga meg lenne ahhoz, hogy beteges melankoliával félreálljon, vagy halált ordítson. Az itteni életakarat ilyen sugalló erejű kiragyogására ma minden-nél nagyobb szükség van. Ez a könyv küldetést tölt be és sor-sot formál.

## **A pályaválasztás egyéni és társadalmi kérdése**

Nyár van, s a középiskola végzettjei, akik leteszik a bakalaureátust, pályát választanak. Egész életre szóló döntő egyéni elhatározás: ha a választás nem a hajlamok és képességek szerint történik; munkáját nem látja jól el és a küzködés a nem neki való pályán szerencsétlenné teszi. De a rossz pályaválasztásnak társadalmi következményei is vannak. Az alkalmatlan ember nemhogy hasznot hajtana, de kárt okoz: megbénítja a munkakört és elveszi a helyet az alkalmasabbak elől.

Az egyéni és társadalmi érdek azonban nemcsak a hajlam és képesség szerinti pályaválasztást parancsolja, de azt is, hogy *a pályaválasztás megfeleljen a közösség szükségletének és lehetőségeinek*. Minden ember része a társadalmi munkamegosztásnak, minden pálya társadalmi szerepet is tölt be, tehát nemcsak az a fontos, hogy kik, hanem az is, hogy hányan mennek egy adott pillanatban egy adott pályára.

A kisebbségi élet törvénye az írja elő, hogy minden pályát a legalkalmasabbak válasszák, s hogy csak annyi válassza, amennyire a kisebbségi közösségnek szüksége van. Az egymásért és egymás által való megélés felé fejlődő kisebbségi élet kitérhetetlenül előírja, hogy a pályaválasztás a szükségleteknek és lehetőségeknek megfelelő mértékben történjék.

Ezzel szemben ma a kisebbségi magyar ifjú pályaválasztása nem igazodik sem az egyéni, sem a közösségi szempont-hoz. Sem a képesség, sem a szükséglet parancsszava nem érvényesül: tájékozatlan szülők tájékozatlan fiait illúziók és hiedelmek után mennek, s a vaktában választott, legtöbbször rosszul választott pálya egyéni szerencsétlenséget és társadalmi kárt okoz.

A szükséglet szerint irányított, s a megállapított képességeket ezzel összeegyeztető pályaválasztás elodázhatatlan parancsát szeretnénk közéletünkbe beidegezni alábbi néhány cikkel, melyek az irányított pályaválasztás első kísérletét képezik, ma, amikor a figyelem egyéb közéleti kérdések miatt az ifjúság legégetőbb kérdéseiről elterelődött. A pályaválasztás sorsdöntő kérdése előtt tántorgó fiatal testvéreinknek pedig komoly baráti tanácsokat akarunk adni a valóságos helyzet általunk összegyűjtött adataiból levont következtetései alapján.

## Az ifjúság a gazdasági pályán.

Irta: Dr. Török Bálint.

A tansilvániai magyar tanulóifjúság elhelyezkedési lehetőségeinek köre egyre jobban szűkül. Így van ez a tanári, orvosi, ügyvédi, mérnöki, stb. pályákon, de így van az egyébként függetlennek tartott gazdasági pályán is. A gazdasági pályán való elhelyezkedést az a körülmény nehezíti meg, hogy nagyobb birtok, mely akadémiai képesítéssel rendelkező okl. gazdát mint alkalmazottat el tudna tartani, alig van. Kevés olyan 200 holdas birtok van, amely akkora üzemtökével rendelkezik és olyan belterjesen kezeltetik, hogy az egy külön, akadémiát végzett gazdát alkalmazni tudjon. Az államnál való elhelyezkedésre kisebbségi nem számíthat. Hátra maradnak a magyar gazdasági iskolák és az G. E., ahol egy pár okl. gazda elhelyezkedhetik.

A gazdasági pályán megélhetésüket biztosíthatják azok az ifjak, akik földbirtok fölött rendelkeznek, vagy olyan tőke felett, amely a hitel-szerzést vagy bérleti lehetőséget megadják. Ilyen esetben a pályaválasztás adva van. Minthogy a fent kifejtett okok miatt az anyagi eszközökkel nem rendelkező ifjak csak igen csekély számban mehetnek gazdasági pályára, *minden földbirtokkal rendelkező ifjunak el kell végeznie a gazd. akadémiát.* Minden magyar kézen levő birtokot minta-gazdasággá kell fejleszteni, hogy a környék kigazdáinak példát, tanulási lehetőséget adjunk, jó vetőmagvakkal, tenyészállatokkal lássuk el. Minden birtokos a környék kigazdáinak tanító mestere kell hogy legyen és pályáját, illetve hivatását azzal az önzetlen testvéri szeretettel kell betöltse kevesebb szakismerettel bíró kigazdátársai körében, amellyel az orvos végzi hivatását betegek között. Ne feledje el sohasem a gazda, hogy minden ember annyit ér, amennyivel környezetét előbbre viszi gazdasági, kulturális és erkölcsi téren egyaránt. Az érettségizett ifjak a cluj-i gazdasági akadémián iratkozhatnak be. A tanulási idő, mint az egyetemen, négy év. Ennek elvégzése után egy évi gyakorlatot kell folytatni valamelyik állami, vagy okl. gazda vezetése alatt álló



magán-gazdaságban. A gyakorlati év letelte után adják ki a gazdamérnöki oklevelet. Az akadémián a tandíj évfolyamonként 1500—2400 lej között váltakozik. Az internátusi díj havi 500 lej, élelmezéssel 1100 lej. A tanév kezdete október 1.

*Sajnos, magyar nyelvű gazdasági középiskolánk nincsen, pedig erre nagyobb szükségünk volna, mint az akadémiára.* Beszarábiában van egy gazdasági liceum és állítólag Salontán fog megnyitni egy az őszi folyamán. Tulajdonképpen ez volna kisebbségi sorsunkban és birtokviszonyaink között a helyes, hogy a 4. gimnáziumból mehessenek az ifjak gazd. középiskolába. Katonaság előtt fejeznék be tanulmányaikat és az önkéntesi év kiszolgálása után fiatalságuk egész erejével, lendületével és szorgalmával álljanak hivatásuknak megfelelő munkába.

A másik független, szabad foglalkozási ág a *kertészet*. Folytatásához kisebb tőke szükséges, mint a gazdálkodáshoz. Kisebbségi területről nagyobb jövedelmet lehet a kerti művelés útján elérni. A kertészet személyes jelenlétet, jó egészséget, kitartó és szorgalmas fizikai munkát is igénylő foglalkozás. Egyike a legszebb és legideálisabb pályáknak. Kertészeti szakiskola van București-ben és van Bu Japesten. Mindkettő kertészképző iskola.

Mindkét gyakorlati pályán annyit kell tanulni, mint más tudományos, jogi, tanári, orvosi, stb. pályán. Tehát ne abban a hitben menjünk ezekre a pályákra, hogy ezeken kevesebbet kell tanulni, mert ez esetben súlyos csalódás érne. Ezeken a pályákon is legkönnyebben és lejjobbban azok az ifjak fognak tudni érvényesülni, akik az átlag felé tudnak emelkedni.

---

**Dr. Jancsó Ödön alap.** Dr. Jancsó Ödön, ref. kórházi sebész főorvos elhunytá alkalmából családja egy alap létesítését határozta el. Az alap jövedelméből szegény orvostanhallgatóink kapnak tanulmányi segélyt. Az alapra eddig a következő befizetések történtek:

Egy baráti társaság 1000, Vásárhelyi Boldizsár 100, Guráth Béla 100, Tárkányi György 100, N. N. 100, László Dezső 100, Biró Mózes 40, Dr. Parádi Ferenc 100, Dr. Fekete Sándor és neje 500, Merza Gyula 250, Simon Aladár 300, Dr. Péterffy Pál 200, Dr. Messter Gábor 200, Kovács Margit 100, Dr. Parádi Kálmán 100, Váradí Gábor dr. 100, Dr. Gspann Károly 100, Dr. Puskás György 100, Dr. Molnár Viola 100, Dr. Vékás József 100, N. N. 500, Baczó Lajos esperes 100, Rednik Tamás dr. 100, Dr. Tulogdy János 100, Dr. Ferenc Iózssef 200, Dr. Bertalan István 250, Dr. Csákány Béla 100, Biró Mózes 60, Reményik Sándor 300. Összes gyűjtés: 5600 lej.

Kérjük lapunk olvasóit, hogy adományaikat László Dezső ref. koll. vallástanárhoz (Cluj, Ref. Kollégium) sziveskedjenek beküldeni.

# Az állatorvosi pályáról és elhelyezkedési lehetőségeiről

Irta: Dr. László Tibor főállatorvos.

Az állatorvosi diploma megszerzése a bucurești-i állatorvosi fakultáson történik. Ez az intézet a központi egyetem egyik fakultása éppen úgy, mint a jogi, bölcsészeti és az orvosi fakultások. Tanulmányi idő 5 év, a hatodik évben a doktori tezis és szigorlat következik. A doktori titulus az egyetem (fakultás) elvégzése után a diplomával együtt úgy jár, mint az emberorvosoknak.

Érettségi bizonyítvány alapján a fakultásra csak felvételi vizsga sikeres letétele után lehet bejutni. Ennek pontos idejét a Facultatea de Medicina Veterinara Secretariat București kérésre szívesen közli. A felvételi vizsgának tárgyai a természettudományok általában, így az állattan, anatómia, botanica, fizika, chemia, fizico-chemia és biológia. Különösen az emlős állatok (mamifere) zoológiai ismerete, fizica és chemia rendkívül fontosak és azok precíz tudása nélkül a fakultásra bejutni nem lehet. Természetesen a román nyelv tökéletes tudása elengedhetetlen feltétele a vizsga sikerének. A vizsgák szóbeliek és írásbeliek, az eredményt a vizsgák után azonnal kihirdetik.

A felvett növendéknek évente 4-től 12 vizsgát kell sikeresen letennie, úgy hogy a diploma megszerzése igen nehéz, lelkiismeretes munkát és igen sok komolyságot igényel.

A diploma megszerzése után tehát a beiratkozástól hat évre minden jel szerint az elhelyezkedési lehetőség meg van és az új állatorvos ideiglenes minőségben szolgál legtöbbször egy közigazgatási eljárásban 5—6000 lei kezdő állami fizetéssel, a diploma megszerzése után két évvel véglegesítési vizsgát kell tenni (examen de capacitate). Ezen vizsga sikeres letétele után állásában véglegesítik, vagy kérheti bármelyik ideiglenesen kinevezett állatorvos állását.

Tekintettel az ország kiválóan agrár- és állattenyésztő jellegére, az állategészségügyi szolgálat tökéletes ellátására a kormány mindig nagy gondot fordít, úgy hogy ma Romániában az állatorvos doktor igen fontos, önálló és széles hatáskörű közigazgatási tényező. Ebből következik, hogy jól javadalmazott kar és a helység beosztása szerint 5000 lejnél kezdődik a havi fizetése, ami a fizetési fokozat szerint minden öt évben egy gradációval növekszik.

Jelenleg a romániai állatorvosok száma 700, beleértve a katonai állatorvosokat is.

Tekintettel arra, hogy az ország kiterjedése, megyei és járási beosztása szerint *legalább háromszor ennyi állatorvosra volna szükség, úgy látszik, hogy az elkövetkezendő évtizedben ezen a pályán munkanélküli nem lesz.*

Magunk részéről melegen ajánljuk kisebbségi ifjaink figyelmébe ezen igen szép, változatos, egészséges pályát, mely komoly törekvésű, ambiciózus és becsületesen gondolkozó fiaink részére biztos egzsisztenciát és gondtalan megélhetést biztosít.

Az előítéletekkel szakítani kell, ma már az állatorvos nem gyógykovács, marhaorvos és lóbába, hanem az állattenyésztés és állategészségügy korlátlan irányítója tudományos alapon, nehéz tanulmányok árán megszerzett és az emberorvosokéval egyenlő értékű diplomával és doktori címmel.

## Az orvosi pályaválasztás akadályai

Irta: Dr. Jancsó Béla.

Ismeretes, hogy néhány év óta magyar fiú alig választja az orvosi pályát. Ez a tény annál aggasztóbb, mert — amint az alábbiakból ki fog tűnni — az országosan is nagy vidéki orvoshiány a magyar vidékeken egyenesen megdöbbentő, ugyanakkor, amikor az országosan is lesújtó népbetegségei (tüdővész, vérhaj, stb.) arányszám épen a magyar vidékeken a legrosszabb. A két tény együtt létünk élettani alapjának akkora veszélyére utal, amelynek minden felelősségérzést meg kell mozgatnia. A magyar népegészségügy közös intézményes szolgáltatának gondolata 18 éven át nem tudott köztudattá és tette válni: s ennek végzetes hatásai most bontakoznak ki. A kérdést ez alkalommal az orvosi pályaválasztás oldaláról kívánom megvilágítani, s annak is csupán anyagi vonatkozásait. Ez nem azt jelenti, hogy nem látom az orvosi pályaválasztás lelki oldalának jelentőségét, mely itt és ma nagyobb, mint bárhol és bármikor: az igazi orvos az, aki életét áldozatnak tekinti embertársai megmentésének szakadatlan munkájában. A végzetesen megsúlyozott magyar népegészségügyi pusztulással csak a lelkiismeret izzásának legmagasabb fokain tud szembeszállani ma az igazi magyar orvos. Ezúttal azonban a kérdést pusztán anyagi oldalairól tekintem.

I. *Elhelyezkedési kilátások.* Intelligenciánkban a hivatalnokszellem: a fixfizetéses állás keresése oly mélyen gyökerezik, hogy a pályaválasztásnak ma is ez az egyik rugója. A valóság viszont az, hogy az állami egészségügyi szervezetekben való orvosi elhelyezkedés ma a többségi nép relativ orvos-túltermelése miatt kisebbségi orvosnak alig kínálkozó lehetőség. Magyar kisebbségi közintézmények kezén összesen 3 kórház van: az oradeai Szent József-kórház (az Irgalmas Rend-é), a cluji Ref. kórház és a tg.-mureși szanatórium. Orvosi felvevő képességük csekély. A végzett fiatal magyar orvosok elhelyezkedésére tehát általában csak a magángyakorlatból való megélhetés (városban vagy falvakon) nyújt kilátást.

Három kimutatással szeretném szemléltetni ezeket a kilátásokat. Mureş és Odorheiu megyék orvosainak statisztikáját adják ezek a kimutatások, tehát csak részleges adatok. S ha belőlük általános tudományos következtetéseket vonni nem is lehet, mindenesetre jellemzők és a valóság egy-egy részlete, amivel szembe kell néznünk.

Mureş és Odorheiu megyék orvosainak száma :

	Mureş-megye	Odorheiu-megye
Összes orvosok száma ..	117	34
Hivatalos állású orvosok száma .. . . . . .	52	17
Magánorvosok száma ..	65	17
Orvosok nemzetiségük szerint .. . . . . .	39 r. : 12 n. : 42 zs. : 24 m.	10 r. : 3 n. : 11 zs. : 10 m.

r. : román ; n. : német ; zs. : zsidó ; m. : magyar.

Ezek a számok is nyilvánvalóvá teszik, hogy korunk iránya : a szervezett orvosellátás. Odorheiu megyében a hivatalos orvosok száma az összes orvosok 50<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-a, Mureş-megyében k. b. 45<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-a. (Hivatalos orvosok : városi tiszti orvosok, betegsegélyző orvosok és a hivatalos ingyen-rendelőik orvosai).

Ezek a számok azonban azt is mutatják, hogy a magyar orvosok arányszáma mélyen alatta van az illető megye magyar lakossága arányszámának.

Mureş- és Odorheiu-megyék összlakossága és a lakosság megoszlása 1930-ban. (S. Dragomir : La Transylvanie roumaine et ses minorités ethniques, 42 old.)

	Mureş-megye	Odorheiu-megye
Összlakosság száma ..	289,378 (100 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> )	129,917 (100 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> )
Ebből román .. . . .	132,648 (45 <sup>9</sup> / <sub>0</sub> )	6119 (4 <sup>7</sup> / <sub>0</sub> )
„ német .. . . .	11,282 (3 <sup>9</sup> / <sub>0</sub> )	460 (0 <sup>45</sup> / <sub>0</sub> )
„ zsidó .. . . .	9,957 (3 <sup>5</sup> / <sub>0</sub> )	1286 (1 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> )
„ magyar .. . . .	123,240 (42 <sup>6</sup> / <sub>0</sub> )	119,300 (91 <sup>8</sup> / <sub>0</sub> )

Dragomir Silviu professzor kimutatása szerint u. i. Mureş-megye magyar lakosságának számaránya a megye egész lakós-

ságához viszonyítva: 42'6<sup>o</sup>%, viszont az orvosi arányszám (117-ből 24) alig 20<sup>o</sup>%. Ugyancsak az ő adatai szerint Odorheiu-megye magyar lakóssága 91'8<sup>o</sup>%, ezzel szemben az orvosi arányszám (34-ből 10) csak 29<sup>o</sup>%. Vagyis: a magyar népesség arányszámának megfelelően Mureş-megyében kétszer, Odorheiu-megyében háromszor annyi magyar orvosnak kellene lennie, mint amennyi jelenleg van.

Ha az orvosok arányszámát a lakóssághoz viszonyítjuk:

Mureş-megyében egy orvosra esik: 289,378 : 117 = 2473 ember  
 Odorheiu " " " " 129,917 : 34 = 3821 "

Mureş-megye magyar lakóinak száma : 123,240

" " " orvosainak száma : 24

Egy magyar orvosra esik Mureş-megyében : 123,240 : 24 = 5134 magyar ember.

Odorheiu-megye magyar lakóinak száma : 119,300

" " " orvosainak száma : 10

Egy magyar orvosra esik Odorheiu-megyében ; 119,300 : 10 = 11,930 magyar ember.

Tehát az általános orvos-ellátás adatai is a fenti következtetést igazolják.

Még súlyosabb azonban a magyar falú orvosellátásának helyzete, ha a jelzett két megye orvosainak városokon és falvakon való megoszlását vizsgáljuk.

Orvosok megoszlása városokon és falvakon :

	Mureş-megye							Odorheiu-megye						
	Hivatalos orvosok összes száma	Magánorvosok nemzetiség szerint				Összes száma	Orvosok összes száma	Hivatalos orvosok összes száma	Magánorvosok nemzetiség szerint				Összes száma	Orvosok összes száma
		r.	n.	zs.	m.				r.	n.	zs.	m.		
Városokon	35	4	2	23	17	46	81	9	2	1	4	6*	13	22
Falvakon	17	2	5	10	2	19	36	7	1	—	2	2	5	12

Városok : Mureş-megyében : Tg.-Mureş és Reghin.

" Odorheiu " Odorheiu és I. G. Duca.

\* Ebből 2 nyugdíjas, orvosi gyakorlatot nem folytat.

Az adatok azt mutatják, hogy az orvosok aránytalan többsége városon helyezkedik el, akár hivatalos, akár magánorvosi minőségben. Mureş-megyében a hivatalos orvosok <sup>2</sup>/<sub>3</sub>-a él városon, s csak <sup>1</sup>/<sub>3</sub>-a falun, Odorheiu-megyében a hivatalos orvosok 55<sup>o</sup>%-a városon, s csak 45<sup>o</sup>%-a él falun. Az egy orvosra eső lakosság arányszáma tehát voltaképp eltérést mutat a valóságban

attól a számtól, amit merev statisztikai módszerrel az előbb számítottunk ki. *A valóságban a falvakon a fentieknél sokkal több emberre esik 1—1 orvos, ami a népbetegségek arányainak egy-magában is elég magyarázója. Az állam újabbán azt a célszerű intézkedést tette, hogy orvos nélküli vidékeken 2500 lejes havifizetéses, lakásos községi orvosi állásokat létesített. De bármekkora is a panasz az orvosi elhelyezkedés kilátástalansága miatt, ezen állásokra kevés jelentkező akad, sokat be se lehet tölteni. Mindenki városban akar elhelyezkedni. Ez áll a magánorvosokra is. Mureş-megyében, ahol a falun élő hivatalos orvosok arányszáma  $\frac{1}{3}$ , a falun élő magánorvosoké még ennél is kevesebb. Odorheiu magyar magánorvosainak 72%-a él városban s csak 28%-a falun. A szám adatok áttekintésénél azzal a szomorú ténnyel találkozunk, hogy a magyar magánorvosok aránya a fentieknél is rosszabb. Mureş-megyében a falvakon a magyar magánorvosok nem  $\frac{1}{3}$ -a, hanem csak  $\frac{1}{9}$ -e él (19-ből összesen 2), míg Odorheiu-megyében a magyar magánorvosok nem 28%-a, hanem csak 25%-a, (8-ből 2). Ez a tény két szempontból is pusztító jellegű. Amint az a városi népmozgalmi adatokból közzismert, a városok magyar lakossága legtöbb helyen csökkenő irányzatot mutat. Ez a csökkent s szegényedő réteg nem képes eltartani a szükség mértéke felett aránytalanul megnövekedett számú magyar városi orvosokat, ami ezek elproletarizálásához vezet. Másrészt viszont a falvak stabil-jellegű magyar lakosságának, társadalmi, gazdasági és kulturális megmaradásunk alapjának nincs meg az egészségügyi védője, életirányítója éppen most, amikor élettani alapjában, maga és utódai létében támadják meg a népbetegségek. Az ok kettős: lelki és társadalmi. Önzetlen (és nem üzletes) lelkű, önmagával szemben igénytelenebb, a kérdés emberi, s magyar mélységeit látó, s vállaló öntudatos új magyar orvosnemzedék kell. És a magyar társadalomnak minden erőfeszítéssel segítségére kell sietnie, hogy megfelelő szervezethez megadja a falun való elhelyezkedés legelembibb kezdő lehetőségeit.*

Itt is elérkeztünk mai kisebbségi életünk legelső lépéscsúcsához: a társadalmi szervezkedéshez. Ha a falvakon elhelyezkedett magán-orvosok számát nemzetiségük szerint nézzük, azt látjuk, hogy Mureş-megyében a 19 falusi magánorvosból csak 2 a magyar (ugyanannyi a román), ezzel szemben 5 német és 10 zsidó magánorvos él a falvakban, Odorheiu-megyében viszont a falusi 5 magánorvosból 1 román, 2 zsidó és 2 magyar. Ezek a számok a megyék nemzetiségi arányszámának nem felelnek meg. Mi lehet tehát egyetlen magyarizáló tényező? *Az, hogy a többi egvittélő népnek aránytalanul nagyobb a társadalmi szervezethez, amely biztosítani tudja magánorvosai elhelyezkedését.*

A falusi orvosi elhelyezkedésnek legelső feltétele, hogy az illető orvosnak legyen elég pénz (vagy hosszulejárata, kiskamatu kölcsöne), amelyből falusi rendelője nagyobb berendezési költségeit fedezze, s amiből praxisa megindulásáig éljen,

(a falusi rendelő beszerzéséhez aránylag nagyobb összeg azért kell, mert a falusi orvosnak mindig általános praxist is kell folytatnia, még ha valamiben speciálista is), tehát a fontosabb speciálítások, műszerek anyagát is be kell szereznie. Ezzel szemben a tulnyomólag csak a speciálítását űző városi orvos rendelője annak megfelelően az induláskor kevésbé költséges. A falusi betegápolás másik nélkülözhetetlen feltétele, hogy valamelyes társadalmi szervezettség, vagy legalább erős összetartás álljon mellette, ami a létalapját biztosítja, vagy praxisa kibontakozását elősegíti. Az első feltétel nélkül lehetetlen, a második nélkül vakmerőség ismeretlenül ismeretlen vidéken szerencsét próbálni. A számok azt bizonyítják, hogy az együttélő népek mindegyike jobban meg tudja adni falun letelepedni akaró orvosának ezt a két feltételt, mint a magyar.

Ezt a lesújtó képet csak az enyhíti, hogy áldozatos egyéni kezdeményezésből vannak már olyan uttörések, melyek a fejlődés irányához mai lehetőségeinket mutatják. Ezek elsje Balázs Ferenc elgondolása, amely a vidék integrális szövetkezeti megszervezésébe az orvosi önellátás gondolatát is beiktatta („a vidék orvosi tanácsadója”), aki néhány száz család havi pár lejéből összeadódó fix összeg ellenében nemcsak gyógyítója a családoknak, de időnkénti állandó háziorvosi látogatásaival és tanácsaival betegségeik megelőzője is. Az elgondolás a gyakorlatban módosult: a kivitt fiatal orvos fix fizetése számára nem akadt elég jelentkező család, viszont azonban a felkeltett érdeklődés és az orvos ügyessége megindította a magánpraxist s a célt mégis elérték: egy vidék orvoshoz, egy orvos kenyérhez jutott. A gondolat pedig lassan-lassan mind több helyen kiczirázott: ma már különböző felekezeti egyházközségek, szövetkezetek, társadalmi egyletek kísérelik meg, hogy a szükséges társadalmi segítséget biztosítsák nemcsak az orvosi utánpótlásra, de új orvosi letelepedési lehetőségek megteremtésére is. Mintha már oldódnék itt-ott az egyéni és faji egészséggel való nemtörődömség jege. Már egyre sűrűbben keresnek vidékre magyar orvosokat. De van-e ennek a keresletnek megfelelő kínálat? Van-e annyi fiatal magyar orvos legalább, amennyi ma el tudna helyezkedni? Nincs. A pályaválasztás nehézségei miatt magyar fiú alig megy orvosi szakra.

## II. Pályaválasztási kérdések:

Ha figyelemmel átnézzük Kóréh Bélának jelen számunkban közölt kimutatását a cluji tudomány egyetem magyar hallgatóiról, két tényt kell megállapítanunk az orvostanhallgatókra vonatkozólag. Az egyik az, hogy arányszámuk mélyen alatta van országrészünk magyar lakosságának. S. Dragomir idézett munkája (43—44. o.) szerint országrészünk és a Bánát összlakossága 1930-ban: 5.543.250. Ebből román 3.206.261 (57'9 ‰), magyar: 1.353.675 (24'4 ‰) német (sváb, szász) 543.622 (9'8 ‰). A

magyar lakosság 24.4 %-os arányával szemben a magyar orvostanhallgatók mai aránya csak 12.7 %.

A másik, hogy az alsó éveken egyre kevesebb a magyar orvostanhallgatók száma. (VI. év: 22; V.: 22; IV.: 16; III.: 20; II.: 25; míg az I. éven csak 16. Az összes I. éves orvostanhallgatóknak ez csak 11.5 %-a, míg az V. éven 20 %, a VI. éven 15.2 %.) Ez az abszolút csökkenés annál jelentősebb, mert az I. évesek száma általában legalább  $\frac{1}{4}$ -el több a VI. évesekénél. Jelen esetben levő 16 helyett így 27 kellene legyen (11.5 % helyett 20 %) ! A magyarázat egyszerű. 5—6 évvel ezelőtt, a gazdasági válság heveny kitörését megelőzőleg egyfelől nagyobbak voltak az elhelyezkedési, illetve keyérkereseti kilátások, másfelől pedig a szülőknek, a társadalomnak több pénze volt, hogy a pálya nagyobb költségeit vállalhassák. A konjunkturális kilátások és a pénzforgalom, illetve hitel egyidejű óriási csökkenése mindenképp elriasztott a pályáról. A háboru utáni évek konjunktúra-kezdeti idejének orvostanhallgató-áradatával szemben az ellenkező sarkpontra jutottunk: az orvostanhallgatóhiányra. Ez a hiány annál végzetesebb, mert mint láttuk, szerény társadalmi kezdésekkel ugyan, de máris valamit javulnak az elhelyezkedési kilátások. És nem lesz ember, orvos az új kilátások, lehetőségek számára!

Az orvosi pályától való elfordulásnak a tanulmányi idővel kapcsolatos okait a következőkben látom: 1. A pálya hosszúsága. Hivatalosan 6 év, de átlagosan legalább 7 évet jelent. S a nálunk nem ritka rövidlátással az érettségizettek inkább mennek a 3-éves tanári, ill. 4 éves jogi pályára csak azért, mert pár évvel rövidebb, holott azokon sokkal kevésbé fognak tudni elhelyezkedni, mint az orvosi pályán.

2. Nagyobb tanulmányi költségek. Az orvosi pálya tanulmányi költségei nemcsak relative nagyobbak (6 év), hanem absolute is, különösen a tandíj. Nem kis tétel a tankönyvköltség sem.

3. A kisebbségi ifjúság anyagi helyzetében nagyon fontos ok: az orvosi tanulmányi idő alatt mellékkeresetet folytatni a tanulmányok elhanyagolása nélkül nem lehet. Nem lehet a kötelező magas óraszám és gyakorlatok miatt sem és nem lehet a minden erőt igényelő hatalmas tananyag miatt sem. Ezzel szemben tanárjelölt s jogász könnyen vállalhat mellékkeresetet tanulmányai elhanyagolása nélkül is, amellet pedig ezek a mellékkeresetek nem is ellentétesek tanulmányi irányukkal (privátitanítás, irodai alkalmazás, stb.)

Az elnéptelenedés egyik oka az a logikailag meg nem magyarázható tévedés is, amellyel újabban megint sok szülő küldi gyerekeit külföldi, főleg magyarországi egyetemekre. Ez a lépés az ottani jóval magasabb tanulmányi költségek miatt nemcsak hogy anyagilag teljesen leszegényíti a családokat, de az elhelyezkedés szempontjából teljesen értelmetlen is. Ma még inkább, mint régebb, külföldön bárhol szerzett orvosi diplomát csak éveket igénybe-



vevő nosztrifikálási eljárás után fogadják el itt, enélkül pedig sem intézményeknél, sem magánorvosként el nem helyezkedhetik. Ezen az eren át kiment és ottrekedt fiuk ezreiben intelligencia utánpótlásunk java vérzett el; fel kell hát emelni szavunk az ujjab elvérézi lehetőségek láttán, s a szülőket, gyerekeket figyelmeztetnünk, hogy itteni magyar népközösségünk iránti kötelessége is azt diktálja, *taníttassa itt a gyereket!* De ezt parancsolja egyéni érdeke is, mert a magyarországi óriási intelligencia-tultermelésben néhány kivételesen nagy összeköttetésekkel rendelkezőn kívül elhelyezkedésre senkinek sincs kilátása. (Itt említjük meg, hogy elhelyezkedési szempontból értelmetlen az itteni diploma után a speciálitás külföldi megszerzése. A külföldi speciálításra ugyanolyan rendelkezések érvényesek, mint a külföldi diplomára: ezeket is nosztrifikálni kell, anélkül sem cimben, sem hirdetésben, stb. nem használhatók. A helyes továbbképzési út: itteni diploma után itteni speciálitás-szerzés, a továbbképzést pedig rövidebb-hosszabb, határozott célú külföldi tanulmányutak tudják kiegészíteni.)

### III. Teendők:

A mai nagy orvoshiányon és az orvosi pálya kerüléséből 5—6 év mulva elkerülhetetlenül kialakuló orvosnélküliségen segíteni egyik legégetőbb, legnagyobb horderejű kérdésünk, melyre nem lehet elég hangsúllyal felhívni mindenki figyelmét, akiben szándék és anyagi lehetőség van a segítségre.

Az elhelyezkedés kilátásainak állandó megjavítása a fenti úttörések példáinak kiszélesítésével és szervezésével; ez az egyik teendő-csoport, amire ezúttal részletesebben nem térek ki.

Pár szóban azonban foglalkozni akarok még a pályaválasztás akadályainak elhárításával. Az e körüli teendők mind egyetlen nagy feladat részei: *a mostani irányítatlan, a szükségletekkel semmi kapcsolatot nem tartó pályaválasztást az orvosi pályánál is irányítottá, s a szükséglet mértéke szerintivé kell tenni.* A következő részletfeladatokon át közelíthetjük meg ezt a célt:

1. Az elhelyezkedés kilátásáról és a pálya összes fontos tudnivalóiról a pályaválasztó ifjúságot tájékoztatni kell. A pályaválasztás ne elképzelések, vagy hamis illúziók alapján, de a valóságos helyzet ismeretében történjék. Jelen cikk is ezt a célt akarja szolgálni.

2. Minden rendelkezésre álló és mihamarább megteremtendő eszközzel törekedni kell arra, hogy alkalmas, jellemileg, szellemileg és testileg egyaránt megfelelő fiatalokból a szükségletnek megfelelő számú válasszon orvosi pályát belföldi egyetemeken.

3. Az alkalmas, de szegény fiatalok *komoly* anyagi támogatása. A komoly szót hangsúlyoznunk kell. Orvosi pálya elvégzésében a fenti sorozatos anyagi akadályok között csak az jelent igazi támogatást, ha nem pár száz lejes gyorssegélyeket,

hanem kevesebb számú, megfelelő embernek ösztöndíjszerű, legalább minden tanulmányi költségét fedező támogatást nyújtunk.

4. A jellemileg, testileg alkalmasak közül az anyagilag legjobban ráutaltak kiválasztása különös körültekintéssel és fokozott szigorúsággal történjék.

Ezeket a gondolatokat minden diáksegélyezési tényező legfokozottabb figyelmébe ajánlom. Az orvosi pályaválasztás elősegítése ma egyik legégetőbb, elodázást percig sem tűrő kérdése kisebbségi életünknek.

## A fiatal magyar tanárnemzedék kérdései

Irta: Biró Sándor.

Ha a romániai egyetemeken jelenleg tanuló magyar kisebbségi tanárjelöltek jövőjére s általában a fiatal magyar tanár nemzedék helyzetére gondolunk, csak a legmélyebb hit óvhat meg a legszélsőségesebb pesszimizmustól. Hinnünk kell abban, hogy a román nemzeti kizárólagosság szélsőséges tanát nem fogják alkalmazni az iskolapolitikában. Biznunk kell erősen egy megértő és szabadelvű kormányzás eljöveteleiben, a békeszerződések, a párisi kisebbségi egyezmény és más politikai pártok programjában szereplő kisebbségi jogok megvalósulásában. Ha ezekben nem bízunk, ha lelkünkben csak egy percre is megérhetőnek találjuk a román nacionalizmus jelenlegi felfogását, akkor a fiatal magyar tanároknak és tanárjelölteknek csak egyetlen kérdésük lehet: mielőbb más pályát választani és ennek lehetőségeit előkészíteni. Mert a romániai országos tanáregyesület folyó évi április 17–19 én tartott kongresszusán magáévá tette a nemzeti kizárólagosság tanát, melynek az iskolapolitikában ezentúl döntő jelentőséget kíván adni. A határozati javaslatban a román tanárok követelik a kisebbségiek teljes kizárását a tantestületből. Miután véleményük szerint „teljes mértékben szükséges, hogy a jövő nemzedékek kialakításának feladata csak románokra bízassék”, a határozati javaslat további pontjaiban leszögezi álláspontjukat a kisebbségi tanárokról. „Ha a kisebbségiek fiai Romániában akarnak élni, mondják, a 8-ik pontban, akkor neveltetésüknek is román szellemben, román tanárokkal és román nyelven kell történnie.” Ennek az elvnek a megvalósítására pedig legelső lépésnek a kisebbségi iskolák megszüntetését, illetve államosítását tartják, aminek érdekében széleskörű mozgalmat szándékoznak indítani.

Az a magyar kisebbségi fiatal tanár, vagy tanárjelölt, aki ezt a pályát választotta, feltétlen gondoljon a fentiekből követ-

kezhető helyzetre. Nem azért, hogy elcsüggedjen, hanem azért, hogy minden eshetőséggel számolva nézzon a jövőbe. Hogy tudjon küzdeni a kisebbségi jogokért, tudjon dolgozni azoknak védelméért már főiskolás korában. Hogy számoljon le egyszerűsmindenkorra a régi diákélet csillogó romantikájával és könnyelmű gondolkozásával. Hogy tudjon bekapcsolódni már diákkorában a kisebbségi jogokért vívott küzdelembe, legalább a szellemi felkészülés minden lehetséges fegyverével. Mert ha így felkészülve és a veszedelmeket látva, de egy megértőbb időnek eljövételében bízva fog hozzá munkájához, akkor remélheti, hogy révbe jut. Akinek pedig nincs ehhez hite, az ne menjen erre a pályára, mert időelőtt elfásult, megfáradt és „a minden mindegy” szomorú világába süllyedő ember lesz belőle.

## I.

Bízva abban, hogy iskoláinkat meg tudjuk tartani, melyek azok a lehetőségek, amelyek számba jöhetnek a még egyetemeken tanuló magyar tanárjelöltek elhelyezkedésére vonatkozólag? Ez a kérdés összefüggésben van a különböző egyházi iskoláknál működő rendes és helyettes tanárok számával. Hivatalos helyről származó adatok szerint e tekintetben a következő helyzettel kell számolni:

A ref. középiskolákban működő rendes, helyettes és óraadó tanárok száma 230. Ebből 158 férfi, 72 nő. Ezek közül 45 éven felüli rendes tanár és tanárnő 61, az összes tanerők 26,5%-a. A többiek tehát, összesen 169-en (73,4%) 45 éven alul vannak, tehát a most végező tanárjelöltek elhelyezkedési szempontjából nem igen jöhetnek számításba. Legnagyobb részük helyettes és óraadó tanár ill. tanárnő, akik a véglegesítő vizsga hiánya miatt (capacitate) az állam részéről nem kapnak végleges működési engedélyt. Az összes eddigi vizsgákon mintegy 12 ref. tanár, illetve tanárnő ment át, akik véglegesíthetők. Elhelyezkedési lehetőség jelenleg a következő szakoknál mutatkozik: filozófia, román nyelv és irodalom, magyar nyelv és irodalom főszakokkal. Egyáltalán nincs hiány történelem és földrajz szak tanárokbán.

A római kath. egyházi iskolákban összesen 130 férfi és 100 női tanerő működik. Ezeknek mintegy 40% a kb. 90 tanerő 40 éven felüli, a többinél ugyanaz a helyzet, mint a református tanárok esetében láttuk. A kath. iskoláknál elhelyezkedési lehetőség a következő szakokban van: magyar, román francia.

Sokkal kisebb arányban, de a főbb vonásokban ugyanez a helyzet az unitáriusoknál is. Itt közelebről 3 üresedés várható nyugdíjazás miatt.

Ha most egy hozzávetőleges számítást csinálunk az elhelyezkedési lehetőséget illetőleg, akkor azt láthatjuk, hogy egy-két éven belül még elhelyezkedhet 10—10 helyettes tanár a ref.

és kath. iskoláknál, az unitáriusoknál pedig 3. Azután pedig 10—15 évig nem igen lesz hiány tanárban, tekintettel arra, hogy a most működő rendes tanárok legnagyobb része a 40—55-ös nemzedékből való.

Ezzel szemben azt látjuk, hogy az egyetemeken igen sok magyar kisebbségi tanárjelölt van. Lapunk más helyén közölt adatok szerint az elmúlt iskolai évben a helybeli egyetem természettudományi és filozófiai fakultásain több mint 200 magyar kisebbségi hallgató tanult, pedig ebben a kimutatásban csak a fontosabb szakon lévők szerepelnek. Vallásilag: 128 kath., 79 ref. és 12 unitárius hallgató volt, de mivel innen hiányzik néhány szak hallgatósa, a tulajdonképeni szám sokkal magasabb. Hivatalos adatok szerint a helybeli egyetemen 1934—35-ben is 230 magyar tanárjelölt volt; közülük 153 ref. vallású. Ha tekintetbe vesszük az ország többi egyetemén tanuló magyar tanárjelölteket, akkor valószínűnek látszik, hogy a jelenleg tanári pályára készülő magyar kisebbségi egyetemi hallgatók száma meghaladja a 300-at. Ebből mintegy 120-ra tehető a ref. vallásúak, 150-re a római katolikusok és 20—30-ra az unitáriusok száma.

Ezeknek az adatoknak az összevetéséből látszik: micsoda aránytalanság van a tanárjelöltek száma és az elhelyezkedési lehetőség között.

## II.

A jelenleg tanító fiatal tanárok és a még ezután elhelyezkedő tanárjelöltek egyik legsúlyosabb kérdése a véglegesítés, illetve az ezt lehetővé tevő véglegesítési vizsga (examen de capacitate). Enélkül a jelenlegi román törvények értelmében senki sem lehet rendes tanár sem az államnál, sem a felekezeteknél, mert a csak egyetemi licența-val rendelkező tanárok működési engedélyét minden évben újra kell kérni. Végleges működési engedélyt a miniszterium csak a capacitate vizsgával rendelkező tanároknak ad; újabban pedig még a kisebbségi vallástanárok is állami bizottság előtt kell véglegesítési (capacitate) vizsgát tégyenek.

Ilyen körülmények között egy fiatal helyettes tanár minden szabad idejét e véglegesítő vizsgára való elkészülésre kell fordítsa. Amde a legtöbb esetben az a helyzet, hogy a továbbtanulásra nincs elegendő szabad ideje. Kötelező óráinak száma 20—24 között váltakozik hetenkint s azonkívül annyi minden más iskolai munkával meg van terhelve, hogy naponként alig marad 2—3 óra szabadideje, aminek nagy részét az órákra való készülés felemészti. Így csak a rendkívüli munkabírásu emberek tudnak valamit készülni a véglegesítő vizsgára, akkor, ha naponként legalább 12—14 órát dolgoznak.

Ez lévén a helyzet, világos dolog, hogy nagyon kevesen tudnak igazán felkészülni erre az országunkban köztudomás sze-

rint legnehezebb vizsgára. Most pedig a napról-napra, súlyosabbá váló kisebbségellenes légkörben még a jól elkészültek is kevés reménnyel állhatnak a vizsgáztató bizottság elé, melynek tagjai a román tanáregyesület legutóbbi közgyűlésén elfogadták a kisebbségi tanároknak a tanításból való kizárását követelő határozatát.

Nagyon nehéz ebben a kérdésben megnyugtató megoldást találni. Az volna a legjobb, ha bizonyos szolgálati idő után az igazgató és az Inspektorátus véleménye alapján lehetne véglegesíteni a helyettes tanárokat külön capacitate vizsga nélkül, vagy pedig egy olyan véglegesítő vizsga után, melyet állami és egyházi vegyes bizottság előtt tennének. Persze ez csak „pium desiderium” a tényleges helyzettel szemben. Mivel pedig a capacitate vizsgához ragaszkodik az állam, nincs más hátra, mint-hogy az arra való felkészülést a lehetőség szerint az egyházi hatóságok megkönnyítsék a helyettes tanárok számára. Ez a könnyítés kétféle módon lehetséges. Az egyik abban áll, hogy az egyházi főhatóságok tegyenek lépéseket a Miniszteriumban arra vonatkozólag, hogy a felekezeti iskolákban tanító helyettes tanárokat ne tekintsék állami iskolák tanszékeire pályázó jelölteknek. A legutóbbi vizsga alkalmával is a román jelöltek nagyon meg voltak botránkozva afelett, hogy kisebbségiek jelentkezni mernek a vizsgára. Valószínűleg a vizsgáztató bizottság tagjai is hasonlóképen gondolkoztak. Ezt a sikerre nézve nagyon kedvezőtlen hangulatot azáltal lehetne enyhíteni, hogyha az egyházak egy közös fellépéssel a Miniszteriumon keresztül eljuttatnák a helyettes tanárok névsorát a vizsgáztató bizottsághoz azzal, hogy a névsorban szereplő jelöltek nem pályáznak állami állásra. Így talán kevesebb előítélettel lennének kisebbségi jelöltekkel szemben s a vizsgáztatás menetét is valószínűleg inkább a jelölt tudása mint más szempontok befolyásolnák. Ezelőtt két évvel mindhárom egyház vezetőségéhez egy emlékiratot terjesztettek a helyettes tanárok, kérve a fenti közbelépést a vizsga sikere érdekében. Hogy mi lett az emlékirat következménye, arról a mai napig semmit sem tudnak.

A vizsga sikerének megkönnyítése érdekében másik oldalról azt lehetne tenni, hogy azok a helyettes tanárok, akik a vizsgára jelentkeznek, arra az évre könnyebb beosztást kapjanak az iskoláikban. Ha már fizetett szabadságról nem lehet szó, legalább kapjanak meg minden könnyítést, ami csak lehetséges. Heti 20—24 óra helyett néhány hónapig (szept.—jan.-ig) 15—18 nagyot segítene rajtuk, pláné ha minden más iskolai munkától mentesítenének erre a készülési időre. Ezt a kis könnyítést általában elég simán meg lehetne oldani és méltányos is lenne, hiszen annak idején a rendes tanárok közül sokan fizetett szabadságot kaptak a román nyelvi vizsga előkészületére. Így a fiatal tanárok is valóban éreznék egyházuk irántuk való szeretetteljes jóindulatát.

Viszont el kell ismerni az egyházi részről gyakran hallható

kitógás igazságát is: tényleg a helyettes tanárok általában elég kevés részt vesznek az egyház munkájában. A fiataloknak sokkal jobban bele kell kapcsolódnok egyházuk szerteágazó munkáiba. Előadásokkal, ifjúsági keresztyén munkával, saját életüknek az egyházhoz való szorosabb kapcsolásával kell megmutatniok egyházukhoz való ragaszkodásukat. Ha ilyenformán szerves részeivé válnak egyházuknak, akkor eltűnik az a kölcsönös bizalmatlanság, ami jelenleg nagyon sok esetben fennáll a papok és tanárok, az egyháztársadalom és iskolák között.

A fiatal tanároknak nem szabad elfeledniök, hogy helyzetük javulása attól függ: mennyiben képesek többet, jobbat produkálni, mint idősebb kartársaik, mint román kollégáik? Ha munkájuk kiválóságát románok és magyarok egyaránt kénytelenek lesznek elismerni, akkor helyzetük javulása feltétlenül bekövetkezik.

## A jogászok elhelyezkedési kilátásai

Irta: Dr. László Ferenc.

Tíz esztendeje, hogy az érettségit tett magyar ifjúság rendszeresen iratkozik be a romániai egyetemekre. Tíz esztendő tapasztalatai ellenére a pályaválasztás ma is körültekintés nélkül, öletszerűen történik. Ez a megállapítás különösen vonatkozik a jogi fakultásokra özőnlőkire. Megdöbbenő, hogy a harmincas évek folyamán beiratkozó magyar egyetemi hallgatók 60 százaléka joghallgató. Gondoltak-e ezek az ifjak arra, hogy diplomájuk megszerzése után mi-ből fognak megélni? Azzal tisztában vannak, hogy közigazgatási pályán nem alkalmazzák. Azt is tudják, hogy a bírói karba 17 év alatt egyetlen magyar jogvégzettnek sem sikerült bejutnia, magánvállalatnál vagy intézménynél is csak elvétve egy-két jogász helyezkedhetik el. Mindnyájan az ügyvédi pályán gondolják boldogulásukat elérni.

A jogi fakultásokra beiratkozók többségét az az egyetlen szempont vezeti, hogy ezen a fakultáson nem kötelező az előadások látogatása. Csak a vizsgák tartama alatt kell az egyetemi városban tartózkodni, évközben odahaza is lehet készülni a vizsgákra, ami lényeges megtakarítást jelent. A valóság pedig az, hogy a vidéki hallgatók nem bírják a versenyt az egész éven át egyetemi városban tanuló társaikkal s így az 5 egyetemi évből 8—10 év lesz, ami alatt annyit költenek el, hogy abból 5 évet fent tölthettek volna az egyetemi városban. Természetesen a „mezei“ jogászok felkészültsége is jóval alatta marad a rendes hallgatókéknak. (Nem beszélve arról, hogy a vidékről csak vizsgázni járó jogászok többsége 2—3 évi kísérletezés után reményt veszítve véglegesen búcsút mond a már lényeges anyagi áldozatokba került jogi pályának).

Az alábbiakban a magyar ügyvédek jelenlegi helyzetét mutatom be egy és egy vegyes lakosságú megye adatai alapján, ami-

ből egész országészünkre vonatkozó általános következtetéseket lehet levonni.

A megye 120—125.000 főnyi magyar lakosságára 50 ügyvéd esik, a vegyes lakosságú megye 28.000 magyar lakójára pedig 15. Életkor szerinti megoszlásuk: az előbbinél 50 éven felüli 26, harmincöt-ötven éves 17, harmincöt éven aluli 7, a vegyes lakosságú megyénél pedig 14 ötven éven felüli; 35 éven aluli ügyvéd nincs.

Az ügyvédi gyakorlatból származó átlagos havi jövedelmet 4—5000 lejnél többre nem lehet becsülni. A megye 50 magyar ügyvédje közül legjobb esetben is nyolcnak havi jövedelme haladja meg a 10 ezer lejt s a törvényszéki székhelyen lakó 18 ügyvéd között tízen vannak, akik havi 3 ezer lejt sem keresnek meg. A másik megyében a helyzet még rosszabb.

A megyében jelenleg 3 magyar ügyvédjelölt van, a vegyes lakosságú megyében pedig 4, de a fiatal ügyvédek — kettő kivételével — még nem nyitottak önálló irodát, hanem egy-egy idősebb ügyvéd mellett dolgoznak. Egy ügyvédjelölt havi jövedelme a 2000 lejt nem haladja meg, de sokan éveken keresztül nem tudnak elhelyezkedni.

A példával vett megyében 10 olyan joghallgató van, aki előreláthatólag egy éven belül befejezi jogi tanulmányait. Ezek közül jelenleg legjobb esetben is kettő ha el tud helyezkedni a megyébe, tehát 8 állástalan lesz!

Megemlíthető még, hogy a vegyes lakosságú megyében 2 jogvégezett magánvállalatnál van elhelyezkedve, a székely megyében azonban jelenleg egyetlen jogásznak sincs ilyen alkalmazása, s lehetőségre sincs kilátás.

A fent közölt adatokból kitűnik, hogy *az ügyvédi pályán már is túltermelés van.* Az ügyvédek egy része, akiknek magánvagyonja nincs, a szó teljes értelmében nyomorog. Ez a helyzet még rosszabbodni fog a közeli években az egyetemekről nagyszámban kikerülő jogvégezettek által. A kisebbségi ügyvédi proletáriátus már elkerülhetetlen. Az idősebb ügyvédek nyugdíjazása és elhalálozása folytán beálló üresedés az igénylők nagyszáma miatt, aránylag kevésnek fog elhelyezkedést jelenteni. A kisebbségi magyar ügyvédek között előreláthatólag írtózatossá válhat a helyzet.

A fenti adatokat — kisebb eltérésekkel — egész országrészünkre lehet általánosítani, kivéve a nagyobb kereskedelmi és ipari központokat, ahol az összeköttetésekkel rendelkező jogászok tényleg jól jövedelmező ügyvédi irodával rendelkeznek. De ez csak kivétel, ezek száma végtelenül kevés. Az átlag helyzete siralmasan rossz itt is.

A középiskolából most kikerülő és a pályaválasztás nehéz kérdése előtt álló ifjúknak komoly számot kell vetnie magában, hogy ilyen körülmények között érdemes-e a szülei anyagi helyzetét meghaladó áldozatot hozni azért, hogy diplomával a zsebében beálljon a szellemi proletárok táborába?

## Statisztikai adatok a helyi egyetemről

A főiskolákra évenként felkerülő első éves diákok rendszerint tanácsstalanul állanak azzal a kérdéssel szemben, hogy az egyetemre, vagy más főiskolára, az egyetem egyik vagy másik fakultására iratkozzanak-e be, hogy majd annak idején, az 5–6 évnek s egy tekintélyes pénzösszegnek befektetése után, valamiképen álláshoz jussanak. Régebb is, de most különösképen gondolkozóba ejti ez a kérdés a pályaválasztót. Ma az egyik vagy másik pálya választását nem az illető első éves rátermettsége vagy hajlama határozza meg, hanem annak anyagi helyzete s az egyik vagy másik foglalkozási ág túlzásfoltossága vagy hiánya. Tehát először halaszthatatlan és égető kérdés úgy oldani meg a diáksegélyezést, hogy legalább az arra érdemes elsőévesek mentesüljenek — ha részben is — az anyagi gondoktól s másodsor pedig pontosan felmérni helyzetünket, hogy kik, hol és hányan vagyunk s hogy kikre, hova és hány magyar főiskolásra van szükség a transzilvániai életben.

Az előbbi kérdést most igyekeznek — s hisszük, sikertülni fog — megoldani az arra hivatott és illetékes fórumok. A második kérdéssel alig most kezdenek foglalkozni. Valóban az eddig megjelent tanácsadók, útmutatók legfennebb az illető fakultásra való beiratkozás idejéről, módozatáról, tandíjának összegéről adtak felvilágosítást, de egy a szükségleteken alapuló számszerinti kimutatás eddig még nem történt. Amit mi most adhatunk, szintén nem pótolja a hiányt, de reméljük, hozzájárul ehhez.

Divat ma túltermelésről beszélni. Hogy nincs szükség több főiskolásra, mert hiszen a már most beiratkozottak elhelyezkedése is teljesen reménytelen. Ézzel szemben hangsúlyoznunk kell, hogy igenis szükség van magyar főiskolásokra, tanult emberekre, de azt is, hogy esztelenség gondolkozás nélkül megrohanni valamelyik fakultást, vagy annak valamelyik szakját, anélkül, hogy számolnánk az elhelyezkedési lehetőségekkel, ami szoros összefüggésben áll az állásban levők számával, korával, stb. s a főiskolákra beiratkozott diákság számaival. Biztosan beváló tanácsokat nem lehet adni, de igyekezzünk olvasni a számokból. Nézzük pl. az *orvosi fakultást*:

	Év	Nemzetiség szerint			Összesen	Magyarok felekezetek szerint			Összesen
		Román	Magyar	Más nemzetiségű		Ref.	R. kath.	Unitárius	
Fiu . . .	I—VI.	466	103	232	801	42	53	8	103
Leány . .	I—VI.	87	18	42	147	8	7	3	18
Összesen:		553	121	274	948	50	60	11	121
%		58·3	12·7	28·8	—	41·3	48·8	9·09	—

Ezt a képet nyújtja az 1935—36 iskolai év.



Az első pillantásra látható, hogy a más fakultásokon levő főiskolások arányszámánál az itteniek arányszáma jóval alacsonyabb. Ha pedig tekintetbe vesszük, hogy az orvosi független, szabad pálya, melyen még mindig el lehet helyezkedni s főleg ha arra gondolunk, hogy a falu várja a kisebbségi magyar orvost, sokaknak ajánlhatjuk ezt a pályát.

### Gazdasági akadémia.

	Év	Román	Magyar	Más nemz.	Összesen	Réf.	R. kath.	Unit.	Összesen
Fiu . . . .	I—IV.	225	15	12	252	7	6	2	15
Leány . . .	I—IV.	8	1	2	11	—	—	1	1
Összesen:		233	16	14	263	7	6	3	16
%		88'5	6'8	5'7	—	—	—	—	—

A legnagyobb hiány talán éppen itt van. Alig vannak magyarok az akadémian. Nincsenek gazdászok, pedig épülnek a gazdasági iskolák s az erdélyi kisebbségi népnek gazdaságilag kell megszervezkednie. Utmutatók kellene a falusi kisgazdáknak.

### Tanári

#### 1. Természettudományi fakultás.\*

Főszak Számítan	Fiu . . . . .	22	13	8	43	3	8	2	13
	Leány . . . .	20	4	2	26	—	4	—	4
	Összesen :	42	17	10	69	3	12	2	17
Fizika— kémia	Fiu . . . . .	6	10	1	17	5	5	—	10
	Leány . . . .	2	3	—	5	—	3	—	3
	Összesen :	8	13	1	22	5	8	—	13
Termé- szetrajz	Fiu . . . . .	14	13	5	32	5	7	1	13
	Leány . . . .	8	7	1	16	2	4	1	7
	Összesen :	22	20	6	48	7	11	2	20
Földrajz	Fiu . . . . .	18	28	1	47	10	17	1	28
	Leány . . . .	36	10	2	48	3	7	—	10
	Összesen :	54	38	3	95	13	24	1	38
	A négy szakon összesen :	126	88	20	234	28	55	5	88
	%	53'8	37'6	8'5	—	31'8	62'4	5'6	—

\* Rovatfejeket l. előbbi statisztikánál.

Itt könnyebb számításokat végezni. Ha figyelembe vesszük az állásban levőket s a beiratkozottakat, tisztán lehet látni a helyzetet. Hiány a számtanon s a fizika-kémián mutatkozik. Főleg leányokban. Viszont a földrajz-szakon túltermelésről kell beszélnünk. Míg a számtan-fizika-kémiaszakokon alig van összesen 20 egyetemi hallgató, addig egyedül a földrajzra 38-an vannak beiratkozva, pedig a szükséglet egyáltalán nem ezt kívánja.

A nyelvészeti fakultásról\* a legfontosabb szakok statisztikáját adjuk:

Román	Fiu . . . .	I—IV.	15	11	2	28	8	3	—	11
	Leány ..	„	25	12	2	39	6	5	1	12
	Összesen :		40	23	4	67	14	8	1	23
Francia	Fiu . . . .	„	18	11	9	38	2	6	3	11
	Leány ..	„	41	15	4	60	8	7	—	15
	Összesen :		59	26	13	98	10	13	3	26
Latin, görög	Fiu . . . .	„	—	8	1	9	4	3	1	8
	Leány ..	„	6	5	3	14	2	3	—	5
	Összesen :		6	13	4	23	6	6	1	13
Magyar	Fiu . . . .	„	—	16	1	17	7	8	1	16
	Leány ..	„	—	13	—	13	7	6	—	13
	Összesen :		—	29	1	30	14	14	1	29
Német	Fiu . . . .	„	4	15	6	25	4	10	1	15
	Leány ..	„	9	15	9	33	3	12	—	15
	Összesen :		13	30	15	58	7	22	1	30
	Az öt szakon össz. : Fiu ..		37	61	19	117	25	30	6	61
	Leány ..		81	60	18	159	26	33	1	60
	Összesen :		118	121	37	276	51	63	7	121

Nagyon sok leány van ezen a fakultáson, legalább háromszor több, mint amennyire szükség lenne. Hiány alig érezhető a latin-görög főszakon. A végösszeznél (118 román, 121 magyar) tekintetbe kell venni azt, hogy a magyar főszakon román egyetemi hallgatók nincsenek, tehát az arányszám nem ez.

A jogi fakultásról nem tudtuk beszerezni az adatokat. Körültekintő számítás szerint s a régi statisztikai kimutatások alapján 1800-ra tehető a joghallgatók száma s ennek kb. 20—25 %-a magyar, ami 360—400 embernek felel meg. Tehát jogászra nincs szükség.

A kimutatások magyarázása során csak a szembetűnőbb s jellegzetesebb jelenségekre hívtuk fel a figyelmet. A statisztikát olvasóra hárul az a feladat, hogy a maga helyzetének figyelembe vételével vizsgálja meg az öt érdeklő szakot s végezzen számításokat az itt közölt adatok alapján.

Kőrész Béla.

\* Rovatfejeket l. az előbbi statisztikánál.

## A Hítel ellentmondásai

Tudomásunkra jutott, hogy lapunknak a Hítel c. folyóirattal való viszonyát illetőleg a legképtelenebb hírek vannak forgalomban. Így vidéken elterjedt az a hazugság, hogy lapunk a Hítellel olyan feltétellel kívánt megegyezni, hogy a két lap egyesülése előtt a Hítel fizesse ki lapunk adósságait! Kell cáfolat az ilyen szemenszedett rágalmakra, amelyeket nem tudjuk ki és milyen okból terjeszt? Munkatársaink, barátaink és olvasóink tájékoztatására kénytelenek vagyunk közölni a tényállást:

1. A Hítel megindulása előtt sem lapunknak, sem munkatársainak nem tett együttműködési ajánlatot, s nem válaszolt lapunknak a régi Hítelhez juttatott együttműködési javaslatára. 2. A Hítel 1. száma lapunkról és munkájáról egy szó említést sem tesz, ami annál különösebb, mert utólagos kijelentései szerint célkitűzései velünk azonosak. Megindulása után több munkatársunktól kért cikket, amit azok nem vállaltak, míg a Hítelnek lapunkkal megegyezése nincs. 3. Ezek után a Hítel május 20-án hivatalosan írt lapunknak, javasolva, hogy munkatársaink kölcsönösen írjanak egymás lapjába, ellenben nem indokolta sem külön indulásuk okait, sem nem vázolta programjuk alapelveit. Erre a levélre lapunk azt válaszolta, hogy a gyakorlati együttműködést meg kell előznie az elvi megegyezésnek, ami viszont csak programjuk feltárása után tárgyalható meg, azért kértük annak részletes megírását. 4. Erre a levélre csak általánosságokat tartalmazó, s a fontos kérdéseket megkerülő választ kaptunk, mely nem kielégítő. Épigy nem kielégítő, s a homályt el nem oszlatja a Hítel 2. számának két lapjain között válasz László D. és Jancsó B. cikkeire, melyek a cselekvő magyar ifjúság vitájához szóltak hozzá. Ez a válasz a cikkek egész gondolatmenetét nem is ismertetve, kiragadott idézetek célzatos csoportosításával kísérel meg bizonyítani azt az állítását, hogy mi személyi és csoportos előjogokat formálunk(?), ami nem nemzeti érdek. Ez az állítás cikkeink félremagyarázásán alapul. Jancsó Béla cikke a máshol kialakított szellemi áramlatokat utánzó ifjúsági mozgalmakat passzív ifjúságnak nevezi, s lapunk mozgalmát ezért tartja egyedül cselekvő, tehát itt született eszmét itteni szükségleteink szerint megvalósítani akaró ifjúságnak, szemben a két — passzív — ifjúsággal: a Hítellel és a marxistákkal. Azt, hogy más nem dolgozott, vagy dolgozik, nem állította. A kizárólagossági elmélet megdől („közös gyakorlati feladatok akadhatnak” — írja Jancsó Béla). A Hítel válasza nem tartalmaz a faszizmus és a demokrácia kérdésében sem nyílt színvallást és nem írja meg, hogy Venczel Józsefnek népünk alkotóképeségét kétségbevonó állításával vállalja-e a közösséget, — Végül nem felel arra a kérdésre sem, hogy állítólagos eszmei azonosságuk esetén mégis miért indítottak külön lapot?

Nézzünk nyíltan szembe ezekkel a tényekkel. A Hítel a szervezkedés fontosságát hangoztatja s ezt helyzetismereti tanulmányokkal óhajtja öntudatosítani. Ezen részlet-kérdés tanulmányok legtöbbje alaposan megírta, némelyik hiányt pótló. De ezeket a tanulmányokat bizonyára époly szívesen látta volna tudományos életünk több évtizedes múltó folyóirata: az *Muzeum*, s nemzetpolitikai szemlénk: a *Magyar Kisebbség*, mint a helyzetismereti tanulmányokat évek óta közlő lapunk. Tett-e lépéseket lapja, s mozgalma indítása előtt a Hítel, hogy ezeket a készenálló szerveket támogassa, szélesítse tanulmányaival? Tudtunkkal: nem. Holott elutasítást sehol se talált volna, legkevésbé lapunknál, melynek majdnem egyikük munkatársa volt. A szervezkedés szükséges, ezt nekünk fölösleges leírunk. Kisebbségi életünk egyik legsúlyosabb belső jelensége azonban: a szétszervezkedés, azonos célokra újabb, s újabb keretek létesítése, ami nemzetgazdaságilag leszegényedésünket fokozza, szellemi életünket pedig teljesen szétfelbontja és elszélesíti. A dolgozni akarás tárgya ne új keretalkítás legyen. Ha minden négy ember, aki dolgozni akar, új szervet, külön lapot létesítene, akkor önkéntes szétoldódásunk be is végeztetné. A szervezkedés fontosságának belátása nem külön lapindításra, de az eddigiek megerősítésére kötelezte volna nemzeti érdekből a Hítel munkatársait.

Külön szervet csak külön szükséglet, új lapot csak új mondani-való indokol. Ilyen a Hítelnél nincs, programja is azonosságát folyton hangoztatja. Minek higyjünk: az együttműködés és a program-azonosság szavainak, vagy a külön lap és mozgalomindítás, a szétszervezkedés tetteinek? A Hítel szerint mozgalmak külön, párhuzamosan is szolgálhatnak azonos célt. A párhuzamosok azonban sajnos sem a geometriában, sem az eszmei célokban sohasem találkozhatnak. Egy célt egy erős mozgalom egy uton jobban szolgál, mint több gyenge, külön utakon.

A Hítelnek tisztáznia kell ellentmondásait: ha ugyanazt vallja, amit mi, akkor velünk van és nem csinál meghatározatlan célú mozgalmat, amivel az egységet gyengíti. Ha nem ugyanazt vallja: akkor mondja meg már egyszer nyíltan. Ezek tisztázásáig együttműködésről nem tárgyalhatunk. A nemzeti érdekből való leckeadásra pedig a Hítelt feljogosítva mindaddig nem tarthatjuk, míg maga is be nem bizonyítja tetteivel, hogy nem személyi, vagy csoportos elöljárókra törekszik.

**Mikes Kelemen élete és néhány válogatott levele, Tamási Áron Mikesről szóló bevezető tanulmányával**

*A Hasznos Könyvtár* 6-ik füzeté. Üdvös gondolat volt a H. K. vezetősége részéről a hűség és nemeslelkűségben bámulatos nagy szépirodalmi diák elavulhatatlan szépirodalmi és igen tanulságos leveleit ismertetni meg a nép szélesebb rétegeivel. Ami külön gazdagítja ezt a füzetecskét, az Tamási Áron „Levél Édesanyámhoz” c. be-

vezető levele, melyben részletesen elmondja Mikes Kelemen életének szépségét, valamint II. Rákóczy Ferencnek és a többi kuruc bujdosóinak szomorú történetét. Ez a szép levél minden bizonnyal kedvenc olvasmányává teszi Mikes leveleit a nép és az ifjúság között. A levelet kitérő érzékével Szentimrei Jenő választotta össze, természetesen a legtanulságosabbakat, a legalkalmasabbakat és a legszebbeket.

**„A rög alatt“ és a görénybüz.**

Nagyraihivatott és szépmultu néplapunk, a „Magyar Nép“ állandóan tájékoztatja a magyar népet azokról a könyvekről, amelyek a falut érdeklik. El kell ismerünk róla, hogy ebbeli fáradozása közben gyakran nagy megértést tanusított kiadványainkkal szemben. Annál inkább csodálkozunk azon, hogy most egy Deák Pál nevű úr, aki vagy álarcos lovag, vagy kezdő író, mélyen lesújtó kritikát mond Balázs Ferenc „A rög alatt“ című széles körben elismert könyve felett. Az íróra jellemző, hogy cikkének 3/4 részét Balázs Ferenc egyházával szembeni magatartásának és vallásos meggyőződésének kritizálására szenteli. Ítéletünk szerint ez a kérdés az unitárius egyház egyházi lapjába tartozik. Eppen elég olyan kérdés van ebben a könyvben, ami a falusi nép elé kívánczok. Falu-munkájából csak a templom, iskola és papilak építést említi meg mint értékes munkát. De ezekben a munkákban Balázs Ferencet a szép letrásért illeti elismerés, az építés maga a vezetők és a nép kiválóságát igazolja. Persze, az ismertető nem olvasta el a könyvből, hogy ezeket a munkákat Balázs Ferenc a nép ellenére valósította meg a nép érdekében. Fáj a cikkírónak, hogy Balázs Ferenc az új kisebbségi szövethozati rendszer megvalósításán fáradoz. A könyv elleni indokolatlan lesújtó kritika csúcspontját megszerint idézzük: „Ez a könyv valami olyan hatást tesz az emberre mint a megszorult görénynek a méregzacskójából kiöntött mérge. Valósággal elszédül az ember, midőn egy paptól, egy magyar paptól efélet olvas“. „... Balázs Ferenc munkája, sajnos, nem építő munka. Édes, csábító szóval beszél, de a sok édesség közé lassan ölt mérge van keverve. Ilyenre pedig a mi népünknek nincsen szüksége“. (Magyar Nép, 1936. június 27. szám). Nem is tudjuk, hogy egy ilyen minősíthetetlen arcátlánságra mit lehet válaszolni. Azt kell hinnünk, hogy az író saját görénybüzét érezte, mialatt Balázs Ferenc könyvét olvasta és szédült állapotában a józan ítéletét elveszítette. Minden esetre valósággal elszédül az ember, ha ilyen cikket olvas a Magyar Népből, mint a Deák Pálé. Cikke „sajnos nem építő munka“, mert kiválóan alkalmas arra, hogy a magyar lelkipásztorok és hívek közé éket verjen, hogy csalónak és ámitónak mutassa egyik legmunkásabb lelkipásztorunkat. Ez nem lehet hivatása a Magyar Népből. A Balázs Ferenc könyvében valóban lassan ölt mérge van elrejtve, de nem a nép, hanem a népek ilyen cikkeket író görények ellen, akik annyira bűzösek, hogy sohasem tudnak saját szaguktól megmenekülni. Erre a görényölő méregre bizony szüksége van a mi népünknek. Öszintén megírjuk, hogy a Magyar Nép nemeslelkű szerkesztőjétől ennek a főmédvénynek a kiadását nem vártuk volna el. Hol vagyunk a kisebbségi életben, ha a Balázs Ferenc könyvéről nemcsak meg lehet írni egy ilyen írást, de azt ki is lehet adni a legelterjedtebb néplapban?

**Dr. Bakk Elek: Rajtad is mulik, hogy beteg ne légy!** (Hasznos Könyvtár 8. szám) Dr. Bakk Elek könyve általános képet ad a betegségek külső s belső okairól. Előbbieknél a fertőzés szerepét, a szervezet természetes védekezését és a védőoltásokat tárgyalja, utóbbinál a táplálkozás és a belső elválasztású mirigyek jelentőségét.

Könyve nagy értéke nemcsak az, hogy annyi mindent tömören s

mégis nagyon világosan megmagyaráz, hanem az is, hogy szempontjaiban a bajok egyéni és társadalmi megelőzésére nézve ad fontos utbaigazításokat. Külön dicséretet érdemel a stílusa, mely a legbonyolultabb kérdéseket is egyszerű hasonlatokkal tudja megérteni s az egész művön át lüktető emberi és faji szeretet. A kis könyv a Hasznos Könyvtár egyik legértékesebb füzeté.

*Dr. Nagy István.*

## A Makkai-rejtély.

A tényekkel, a valósággal szembe kell nézni, ha mégoly keserű, mégoly megrendítő is.

Makkai Sándor, Transylvania református püspöke betegségére hivatkozva lemondott állásáról. Ez az egyik tény, mely az egész itteni magyarságot érinti, hiszen korszakalkotó egyházi építő munkájának transylvániai magyar szempontból is felbecsülhetetlen a jelentősége. Állásától való megváltása tehát nemcsak egyházi, hanem egyetemes transylvániai magyar veszteség.

De ennél sokkal több, sokkal végzetesebb is történt. Megtörtént az elhíhetetlen: Makkai Sándor, a Magyar fa sorsa, a Magunk reviziója írója itthagya Transylvaniát. Expatriált, kivándorolt Transylvániából.

A tényekkel szembe kell nézni, ha mégoly fájdalmas, mégoly megrendítő is ez a szembenézés.

Az első tény, a püspökségről való lemondás, bár összes okait valószínűleg nem ismerjük, fájdalmassága ellenére is megmagyarázható, emberileg indokolható. Az önkéntes félreállítás becsületes tett, ha az illető úgy érzi, hogy nem tud már eleget tenni lelkiismerete mértéke szerint vállalt feladatának. A kijáró nyugdíj el nem fogadása nemes mozdulat.

De érthetetlennek, megmagyarázhatatlannak, nem indokoltak, s lelkiismeretünkkel össze nem egyeztethetőnek látszik a tény, mely szívünk gyökeréig nyilalt, hogy Makkai Sándor itthagya Transylvaniát.

Ezzel a ténnyel eddig kisebbségi közéletünk egyáltalán nem nézett szembe. Nem kutatta a kivándorlás okait. Nem mutatott rá, hogy ez a megdöbbentő lépés nem szükségszerű következménye a püspökségről való lemondásának és hogy eddigi gondolatrendszeréből nemcsak hogy meg nem indokolható, de azzal szögesen ellentétes. Így annak az eszmének gyengítésére alkalmas (és ezt siettek is kihasználni!) amelybe itteni életakaratumk hite kikristályosodott. A kivándorlásával ért csapás nemcsak az, hogy legnagyobb szellemi értékünk hiányzik a fokozódó szükség napjaiban. Nagyobb, s hatásaiban kiszámíthatatlan csapás: egy borzasztó példa erkölcsi rombolása akkor, amikor pusztán az erkölcs, a hűség tarthat meg bennünket. A hűség szülőföldünkhöz, itteni rendeltetésünkhöz, önmagunkhoz.

A Makkai Sándor kivándorlásának nem lett volna szabad megtörténnie. S hogy mégis megtörtént, kinek fájhat inkább, mint nekünk, akik érdek nélkül, sőt sokszor érdekeink ellenére is önzetlenül hirdettük mindazt, ami életet adó erő szavaiban, amit az új transylván magyar öntudatért tett? Akik a télen is, mikor betegszabadsága alatt kimenetele vádjával kapcsolatban aljasul megrágmalmazták, a beteg jogát megvédelmeztük. De kinek tragikusabb kötelessége mégis, hogy szembenézzon és ítéljen a transylván magyar lelkiismeret végső

*földi itéletével, mint nekünk, akiknek ez a lelkiismeret a legfőbb földi mérlegünk, s a transylvániai magyar életérdek a legnagyobb parancsunk.*

*A Fiatalok vállalja a tragikus kötelességet. Vállalja, mert vállalja, hogy a tényekkel szembe kell nézni, ha mégoly fájdalmas, még oly megrendítő is. Vállalja és teljesíti is, ha majd annak eljön az ideje.*

*Lelkiismeret szerint és felelősséggel itélni ugyanis csak a tények, a körülmények teljes ismeretében lehet. A Makkai Sándor kivándorlásával kapcsolatban azonban eddig még egyetlenegy körülményt sem ismerünk. Ok nélkül ez a kivándorlás nem történhetett. A kivándorlás okairól viszont sem Makkai, sem más egyetlen szóval sem nyilatkozott. Nem tudhatjuk, milyen lelki okok, milyen belső meghasonlás indíthatta utnak ezt a végzetes lavinát. Nem tudjuk, hogy ez a lépés elkerülhetetlen volt-e, vagy elkerülhető? Nem tudjuk, hogy tett-e valamit ennek elkerülésére, akart-e itt maradni Transylvániában egyszerű embernek, közkatondának a kisebbségi sorsban? S ha akart, erre a lehetőséget megadták-e neki azok, akik megadhatták?*

*Ezekről a kérdésekről senki sem beszél. A kivándorlás belső, vagy külső okairól mindenki hallgat. Ez a hallgatás titkot takar. Még nem tudjuk, hogy egy lelki, vagy pedig egy közéleti szakadék titkát.*

*Ezt a titkot, ezt a rejtélyt előbb vagy utóbb meg kell tudnia a transylvániai magyarságnak. Tudnia kell, hogy kiürítésének, végzetes szellemi meggyengítésének felelőssége kit és mennyiben terhel. Felelnie kell a kivándorolt Makkai Sándornak, felelniök kell mindazoknak, akik tudják. A transylvániai magyar lelkiismeretnek tartoznak a számadással.*

*Mig ez a számadás meg nem történik, nincs helye a hátmögötti felelőtlen ítéleteknek sem az elítélővel, sem a vele kapcsolatban álló közéleti tényezőkkel szemben.*

*Mikor lehull a rejtély lakatja és feltisztul a köd: akkor, de csak akkor nézhetünk igazán szembe kisebbségi életünk legdermesztőbb belső tényével. Ítéletet csak akkor mondhatunk. A transylvániai magyarság érdekében, transylvániai magyar lelkiismeret szerint akkor, de csak akkor ítéletet is mondunk.*

**Dr. Jancsó Ödön** Az idősebb generáció legtanultabb orvosai közé tartozott. Az általános orvosi tudomány megismerése után a belgyógyászatban, elmegyógyászatban és sebészetben képezte magát tovább. Haláláig megmaradt tanuló orvosnak. Legutóbbi idő-kig feljárt az egyetemre, hogy a legújabb sebészeti eljárásokat is megismerhesse. Orvosi diplomája

és szakdiplomái a továbbképzésre ösztönözték. Dr. Jancsó Ödön alkotó ember volt. Egészen fiatalon átveszi a primitív uioarai bányakórházat és pár év alatt műtővel és ötven ágygal felszerelt modern kórházzá alakítja. Az uioarai fürdőtelep modernizálása is az ő fáradozatlan ösztönzésére történik. Az orvosi hivatáson túl is részt vesz minden értékes társadalmi szervezésben. Elhatározó köze van

az utóarai iparosság polgári kaszinóban való megszervezésében. A világháboru végén bányakerületi főorvos, amikor ott kell hagnia régi munkaterületét. Ország-részünk fővárosába jön. Itt fiatalos lendülettel új munkakört terem magának. Az ifjuság skarlát elleni védőoltásának legelső harcosa lesz. Ő a legnagyobb orvos ösztönzője a Református Kórház létrejöttének. Ez a sok tevékenység egyenesen folyt praktikus *transzilván* lelkéből. Ezt a lelket mutatta meg az itteni népekkel szemben is. Transzilvánizmusára jellemző, hogy amikor az új állam elbocsátotta, a román bányászok sztrájkba léptek és így akarták a vezetőséget rávenni arra, hogy továbbra is munkában maradjon. A világháboru végén mint nemzeti tanácsi elnök az egyik legexponáltabb nemzetiségi vidéken biztosítani tudta a népek közötti békét. Állandóan a legjobb barátságban volt a neves román orvosokkal, akikkel a szak-tudomány iránti lelkesedés tartotta össze. Az *orvosi hivatást* ügynek tekintette, ezért élt: a betegekért és szolgálta azokat önmaga feláldozása árán is. Tudtuk, hogy értékes ember volt, de élete igazi nagy alkotásairól csak halála után kezdettek beszélni. Akkor vettük észre, hogy valójában ki volt, amikor eltávozott az élők sorából. Űrt hagyott maga után. Ez pedig abból következett, hogy szerény ember volt, aki nem beszéltetett magáról és munkájáról.

Két derék fiut nevelt kisebbségi népünk szolgálatára.

Ez a pár megemlékező sor nemcsak Neki szól, hanem lerója a tiszteletteljes hálát, nemcsak övének, hogy elvesztése feletti fájdalomkban való részvétünket pró-

bálja tolmácsolni, hanem az új kisebbségi nemzedéknek is utmutatásul és példaadásul. *L. D.*

### Csutak Vilmos

Izig-végig székely ember

volt Mikes Kelemen falujából. Sohasem tudott nyugton ülni, mindent meg akart ismerni, nemcsak a színéről, hanem a fonákjáról is, mindennek tudni akarta az árát és legmagasabb érték-mérője a hasznosság volt. Mint a határvédő székely katonák sarja ősi közösségi ösztönt hozott magával. A közösség hasznának a keresése adott ideálista lendületet életének. Életének alkotásai a Székely Miko Kollégium és Székely Nemzeti Múzeum életébe kapcsolódnak. Kevesen értették meg a háboru után olyan világosan mint ő a vidéknek, a szűkebb közösségeknek a jelentőségét. Vidékiessége nem elmaradottságot, hanem erőt jelentett. Azt mondják nagy művelődési szervezést végzett. Ez csak annyiban igaz, hogy embereket keresett, embereket állított be oda, ahol rájuk szükség volt és mindig megtalálta és alkalmazni tudta azokat az embereket, akikre éppen szükség volt. Ebbeli buzgóságából jöttek nagy tévedései is, mert tudott embereket elejteni és eljelentékteleníteni is. Szervezeteket nem hozott létre, hanem embereket állított oda, ahová azt szükségesnek látta. Józan székely volt és ezért a modernségből a hobortot, a visszásságot nem szerette, de szívesen hajlott afelé, ami a modernségből építést jelentett. Volt szeme, arra hogy édesapámmal együtt felismerjék Kos Károly múzeumi épület tervében az igazi modern magyar építészeti irányt, Ady vagy Szabó Dezső kritikai modernsége azonban tá-



vol volt tőle. Mindig tervekkel volt tele és terveiből a legtöbbet és a legjobbakat meg is valósította, helyesen megvalósította. Ez pedig nagy érték a sokszor elbágyadó kisebbségi életben. Alakját itt is megrögzítjük, mert rá kell mutatnunk üres helyének hívására és élete nagy figyelmeztetéseire.

L. D.

„Egy eszme indul....” Ismert nevű költőnk megkapó szépségű verse jut eszünkbe *Krenner Miklós* nagy gondolatával kapcsolatban, melynek sajtósági félreértése miatt most a börtön sötét árnyéka közeledik feléje. Évekkel és évekkel ezelőtt jelent meg első írása a román-magyar kibékülésről, melyet az első időkben sokan fejcsoválva, kételkedve olvastak. De a romániai magyar sajtó legtekintélyesebb és leghűségesebb képviselője nem ijedt meg nagy eszméjének hűvös fogadtatásától. Román és magyar részről jövő támadások ellenére tovább folytatta „hidverő” tevékenységét. A két egymásra utalt nép összefogásának nagyszerű elképzelése épen úgy izgatta, mint egykor Kossuth Lajost, Jászi Oszkárt, Bálcescu-t és annyi más kutatóját a dunavölgyi népek jövőjének. Fáradhatatlanul írt, beszélt, agitált az eszme érdekében. Némelyek lemosolyogták, mások dühösen megtámadták, de olyanok is voltak, akik egyetértettek vele! Többek között az övéhez hasonló eszmét hirdető a legnagyobb román történetíró Iorga Miklós is, aki ezelőtt 4 évvel röpiratot adott ki „A román és magyar nemzetek közt lévő el-lenségeskedés” ellen.

De teltek múltak az évek s egyszer csak újból áradni kezdett a gyűlölet folyója a két nép között. *Krenner Miklós* tovább épít-

gette a hidat, erősítette a tartó cölöpöket, de már közeledett a megáradt gyűlölet és a félreértés és félremagyarázás hullámai elsöpörték a híd pilléreit s magát a hidverőt is. A nagy gondolat hidverője úgy látszik életsorsában is a régebbi elődök útjára lépett: ugyanolyan meg nem értés veszi körül, mint Kossuthot, akitől épen e gondolata miatt fordultak el a legtöbben. Jászi Oszkár szintén ez okból lett gyűlöletes sokak előtt, Bálcescu pedig mindenkitől elhagyatva halt meg hazájától távol s még csontjait sem sikerült megtalálni a palermói szegények temetőjében.

Nem tudjuk mi lesz a *Krenner Miklós* sorsa. Csak azt tudjuk, hogy eszméje mellett olyan csodálatos hűséggel tartott ki, ami őt minden fiatal magyar előtt a legtiszteltebb és legnagyobb magyar vezetők sorába helyezi. Fellelősséget vállaló komoly egyénisége, eszméi mellett való törhetetlen kitartása sokakat megvigasztalt és további kitartásra buzdított a közéleti dzsungel vad harcainak közepette. Öeddig is mindent elviselt, ami egy becsületesen küzdő és dolgozó magyar vezetőt érhet. Megérte azt, hogy mikor otthon három négy irredenta vád ellen védekezett, ugyanakkor odaátrol a jobboldali magyar sajtó hazaárulónak és kommunistának bélyegezte. Még ezelőtt néhány hónappal is sokan gúnyos kárörömmel fejezték ki elégtételüket, hogy a nagy „hidverő” elveszi munkájának méltó büntetését.

A romániai magyar fiatalság, azonban nagy szeretettel és ragaszkodó megértéssel gondol rá, aki egy pillanatig sem ingadozott az általa képviselt eszme mellett való csodálatos kitartásban.

# Főiskolás tájékoztató.

## Női pályák.

A középiskolát végzett nők számára a főiskolai továbbtanulás csak ritkán hoz kenyérkereseti lehetőséget. Az alább ajánlott pályák rövidebb idő alatt nyújtanak megélhetési lehetőséget.

**Háztartási főzőiskola** — Școala de menaj (Cluj, Str. Avram Iancu 58). Kétéves tanfolyam, melyre érettségivel, vagy tanítói oklevéllel vesznek fel. Elméleti tárgyai háztartástan, fizika-kémia, növénytan, állattan, gazdaságtan, lélektan, könyvelés. Gyakorlati oktatása mosásra, főzésre, szabásra, szövésre, kézimunkákra tanít. Kötelező a bennlakás (havi 1600 lej). Künnlakók csak szüleiknél vagy közeli rokonaiknál lehetnek. Tandíj egész évre 1600 lej (künnlakóknak 2400 lej). Ujabbban a leányliceumokban a háztartást csak ez iskolát végzettek taníthatják.

**Egészségügyi védőnővérek** — Surori de ocrotire. Három éves tanfolyam, mely elméleti és gyakorlati kiképzést ad az ápolásra, továbbá a betegségeket megelőző felvilágosító munkára, aminek különösen falvakon rendkívül nagy a jelentősége. Felvesznek minden 18 évet betöltött, legalább 4 középiskolát végzett, románul tudó jelentkezőt (érettségizettek előnyben). Felvételi tárgyak: román, történelem, földrajz, fizika-kémia, számtan. Elméleti oktatása külön tanfolyamokon, gyakorlati képességük Cluj kórházaiban és népjóléti intézményeiben történik. A növendékek bennlakása kötelező. E célra szép internátusuk van. Felvételi kérvények Cluji Mentőállomás (Salvarea) címre küldendők.

**A Ref. Egyházkerület Diakonissza-képző Intézete.** Felvesznek 18—50 éves leányokat, vagy gyermektelen özvegyeket, akik bármikor kiléphetnek, a szabályok ellen vétőket kizárhatják. Gyakorlati képességük tanítói, gyülekezeti, betegápolási munkákra oktatja. Az Igazgatóság helyezi el őket. A betegápolókat a Ref. Kórházban alkalmazzzák, itt folyik gyakorlati ápolói kiképzésük, Részletes felvilágosítással az Igazgatóság szolgál. (Cluj, Str. Calvin 2).

**Háztartási tanfolyamok.** A róm. kat. Szociális Missziós Társaság Turdán évente háztartási tanfolyamot rendez. Ismertetést küld vezetője; gr. Bethlen Ödönné, Ghiriș—Arieș. — Az Unitárius Nőszövetség háztartási tanfolyamáról felvilágosítást ad *Szánthó Lucy* titkárnő Cluj, Str. M. Foch 11., Unitárius Leányotthon. — A kereszturi mintagazdasági iskola minden nyáron női háztartási tanfolyamot rendez jul. 26-tól aug. 30-ig. Felvehetőek: 16 életévet betöltött nők, akik írásban és szóban magyarul jól tudnak. Összes díj 750 lej. — A G. E. évente fehérmű-szabászati tanfolyamot rendez asszonyok és leányok részére. Felvilágosítást ad vezetője; özv. *Tömösváry Mariska* néi ipariskolai tanárnő (Cluj, Str. Fântănele 35).

## II. Cluj.

Az egyetemre és a főiskolákra való beiratkozáshoz úgy Clujon, mint Bucurestiben általában szükségesek: baccalaureátus, keresztlevél állampolgársági bizonyítvány, újraoltási bizonyítvány, némely főiskolánál hatósági orvosi bizonyítvány és szállói beleegyezés, ha a hallgató kiskorú.

Lapunk gondoskodott, hogy a leendő első éves hallgatók minden ügyükben pontos felvilágosítást kapjanak. Cluji szakkérdésekben forduljanak az alább megnevezett főiskolai hallgatókhoz: **Orvosi fakultás:** Kállay Ernő, Cluj, Colegiul Reformat; **jogi fakultás:** Kórész Béla *Vasilent*, P. u. Odorheiu; **Irodalom—Filozófia—szak:** Oláh Zoltán Cluj, Colegiul Reformat; **Földrajz—Történelem:** Demeter László Odorheiu; **Természettudományok:** Solyom Ferenc Cernațul de jos, jud. Treiscaune. **Fizika—kémia:** Szász Kálmán Sft. Gheorgheni, Liceul Reformat; **Gazdasági akadémia:** Horváth Dezső Cluj, Str. Decebal 68. **Kereskedelmi akadémia:** Fábik János Timișoara, II., Str. Neculcea 31. — Más tárgyú levelekre a Fialatok szerkesztősége küld választ.

Csak választélességgel ellátott levelekre válaszolunk!

A főiskolák életre nézve sok hasznos tanácsot tartalmaz a cluji főiskolák alakulatók által 1934 évben kiadott „Pályaválasztási tanácsadó és főiskolák tájékoztató”. 25 lej ellenében készséggel

megküldi a kiadóhivatatalunk Cluj, Str. Kogălniceanu 13.

## Cluji főiskolás bennlakások

**I. Fiúk számára:** 1. *Felvezetési internátusok.* 1. *Bathory—Apor Szeminárium* (Str. I. G. Duca 10) róm. kat. vallású főiskolai hallgatóknak. Kérések beadása augusztus közepéig. 2. *Református Kollegium Főiskolás Internátusa* (Str. Kogălniceanu 13). Kérések szeptember 1-ig adandók be. 3. *Unitarius Kollegium.* Kérések beadása aug. 15-ig.

B) *Állami internátusok:* 1. *Căminul Studentesc Avram Iancu* (Str. Avram Iancu). 2. *Căminul Babeș* Str. Babeș (a klinikák közelében). Elsősorban orvostanhallgatók számára működik és csak lakást nyújt. 3. A „*Casa Invățătorilor*” Piața Cuza Vodă tanító-fiúknak lényeges kedvezményt ad.

II. *Lányok számára.* A) *Felvezetési internátusok:* 1. *Marianum* (Str. Regele Ferdinand 64—76). 2. *Református Szeretetház* (Calea Regele Ferdinand 88). 3. *Unitarius Leányotthon* (Calea Marechal Foch 10).

B) *Állami internátusok:* 1. *Căminul Studentelor Universitare* (Calea Moșilor 79). 2. *Căminul Felator de Invățători* (Str. Gen. Grigorescu 2). Tanítólányok lényeges kedvezményt kapnak. 3. *Căminul Grec. Cat. Sf. Maria* (Str. Avram Iancu 58).

## III. Bucuresti.

A magyar főiskolások részére legkedvezőbb úgy lakás, mint tanulmányi szempontból a Magyar Diákotthonban való bennlakás, melynek nagy szakkönyvtára is van. Felvételt szeptember 1-ig a Gondnoki Tanácsból kell kérni (Str. Sf. Voivozi 50). Új jelentkezőknél a Magyarpartii tagozat vagy lelkész ajánlásával. Az ifjúság felekezetielleni összefogó szerve: a Kocs Ferencz Kör Diákosztálya, mely 1935 óta működik. Bővebb felvilágosítást ad választélességgel ellenében: Isky István titkár (u. o).

**Tudomány-Egyetem. Jogi fakultás. Facultatea dept.** Tanulmányi idő: 4 + 1 év (doktorátus). Két szakja: jogi (juridică) és közgazdaságtani: politico-economică. A felvételi vizsga tananyaga:

1. A középiskolában tanult jog; közgazdaságtan. 2. Római és római történelem. 3. Latin nyelv (fordítás). 4. Logika és szociológia. Az 1. és 3-ból írásbeli is van. Vizsgadíj 100 lej. Tanszék 2500 lej. A fakultás könyvtárában minden kurzus megtalálható. Felvilágosítással, választélességgel ellenében Schönberger János joghallgató Bucuresti II., Str. Sf. Voivozi 50. (Magyar Diákotthon).

**Orvosi fakultás, Facultatea de Medicină.** Tanulmányi idő hat év. A felvételi vizsga tananyaga: 1. Anatomia. 2. Fiziologia. 3. Egészségtan középiskolákban tanult anyagból. Beiratási díj: 3500 lej az I. évben, 3000 lej a II., III. és IV. éveken, 2000 lej az V. és VI. évben. Ezenkívül 500 lej egyetem

dij. A Diák-otthon könyvtárában alig található néhány szakkönyv. Felvilágosítással szolgál, választbélyeg ellenében: Bajkó Barabás Piăeșii de sus, jud. Ciuc, P. u. Piăeșii de jos.

**Gyógyszerészeti fakultás.** Tanulmányi idő 5 év. A felvételi vizsga tananyaga: kémia, fizika, botanika, középiskolában tanulnak. Tandij 4000 l., (beiratásnál 2500, a többi később). Felvilágosítással szolgál választbélyeg ellenében Fugel István, București II., Sf. Voivozi 50. Vakációi cím Belting, jud. Satu-Mare.

**Irodalmi és filozofiai fakultás, Facultatea de Filosofie și Litere.** Tanulmányi idő 4 + 1 év. A felvételi vizsga tananyaga: 1. Román nyelv és irodalom. 2. Francia nyelv és irodalom. 3. Román történelem. 4. Latin. 5. Földrajz. 6. Filozofia. — Beiratási díj 500 lej (rektoratus), tandij 2000 lej. — A két főszakhoz szükséges irodalmi művek, kurzusok belekerülnek kb. 4800 leibe (megvétele nem kötelező). Milyen szakokra oszlik a főiskola? 1. Filozofia. 2. Pedagogia. 3. Modern nyelvek: francia, olasz, német, román, 4. Klasszikus nyelvek: latin, görög. 5. Román történelem. Rom. tört., egyetemes történelem. 6. Geografia: Földrajz. 7. Filologia modernă. 8. Filologia clasică. Egy év tanulmányi költsége: 5500—6000 lej (tanszerekkel). Felvilágosítással szolgál, választbélyeg ellenében: Ősz Dénes tanárjelölt Căpușul de Câmpie, jud. Mureș.

**A bucureștii Tudományegyetem számtan-fizika fakultása, Facultatea de științe, secția matematică.** A felvételi vizsga tananyaga a középiskola 4 felő osztályainak a számtananyaga: algebra, trigonometria, geometria (sik és tér). Felvételi vizsgadíj 100 lej, tandij 1000 (+500) lej. Doktorátus: licența után még 2 év, díja 1500 lej. Felvilágosítással szolgál választbélyeg ellenében Bedő Gábor Săciova, p. u. Borșneul Mare, jud. Treiscaune.

**Természettudományi tanári fakultás, Facultatea de Științe, secția Naturală.** Tanulmányi idő: négy év. A felvételi vizsga tananyaga: Botanika, Zoologia, Geologia, Biologia, Minerologia. Mindaz, amit a liceumok tanterve előír. Beiratási díj 500 lej. Tandij 1000 lej. Felvilágosítással szolgál, választbélyeg ellenében: Csiki Gábor, Brașov, Str. Roșiorilor 6.; Meisel János, Brașov, Str. Voevodul Mihai 23.

**A București Tudományegyetem elektrotechnikai intézete, Institutul Electrotehnic Universitar pe lângă Fac. de Științe.** Tanulmányi idő: 4½ év. A felvételi vizsga tananyaga: mennyiség-tan, algebra, mértan, phisika, chemia. Felvételi vizsga először az 1935—36. évben. Díjak (beiratási díj): 1500 lej. Tandij 3100 lej. A főiskola elektromérnöki diplomát ad, jó elhelyezkedési kilátásokkal. Eddig magyar fiú nem végezte. Felvilágosítással szolgál, választbélyeg ellenében: Nagy Ernő cand. ing. Dej, Str. Berthelot 36.

**Állatorvosi Főiskola, Facultate de Medicină Veterinară.** Tanulmányi idő: 5 év és a doktorátus (6 év). A felvételi vizsga tananyaga: 1. Vegytan (általános és szerves). 2. Fizika. 3. Állattan. 4. Növénytan. 5. Biológia és Anatómia. Középiskolai tananyagnál valamivel részletesebben. A vizsga írásbeli és szóbeli. Díjak: felv. vizsgadíj 100 lej, tandij: I-ső év 3500 lej, a többi év 2500 lej. A végzett diákok elhelyezkedési lehetőségei: 1. Az államnál. 2. Uradalmaknál vagy magánpraxis. Jelenleg az egész fakultáson csak 4 magyar van. Felvilágosítással szolgál, választbélyeg ellenében: Gondos Géza Ojdula, jud. Trei Scaune.

## Műegyetem.

**Școala Politehnică Regele Carol II. București, Calea Griviței 132.** Tanulmányi idő: 5 év. Vizsgázás időtartama: az előkészítő év utáni felvételi vizsga szept. 15-től kb. okt. 15-ig. Az előkészítő év tananyaga: 1. Algebra superioară. 2. Geometria analitică. 3. Geometria descriptivă. 4. Fizica (optica geometrică, căldura hidrostática). 5. Chimia generală. 6. Mecanica (statică). 7. Geologia și mineologia. 8. Desemn. constructiv. 9. Desemn industrial. Beiratási díj: 3300 lej. A kereskedelmi és felsőipariszkolai végzettséggel rendelkezőknek felvételi vizsgát kell tenniük Románia története és földrajza, francia nyelv, algebra, aritmetica és geometriából. A Diák-Otthon könyvtárában található szakkönyvek: Ciorănescu: Algebra superioară. Toporescu: Chimia organică (elők. évről). Szakjai: 1. Construcții (kulturmérnöki). 2. Electromechanica (gépészeti). 3. Mine (bányászati). 4. Silvica (erdészeti). 5. Industriale (vegyészeti és ipari szak). 6. Aviație și

**Armament.** Elhelyezkedési lehetőségei az államnál és magánvállalatoknál. A „silvica“ (erdészeti) és az „Aviație și armament“ szakok végzettjeit majdnem csak az állam helyezi el. Az előkészítő év utáni szeptemberben a felvételi vizsgára azok is jelentkezhetnek, akik valamely természettudományi fakultáson már hallgattak egy évet. Felvilágosítással szolgál, válaszbélyeg ellenében: Farkas József, jun. 20-tól okt. 1-ig, Cluj, C. Reg. Ferdinand 51., okt. 1-től București II., Str. Sfinții Voevori 50.

**Egyetemi Vegyész-mérnöki szak.** **Institutul de Chimie Industrială a Facultății de Științe din București.** Tanulmányi idő: négy és fél év. A felvételi vizsga tananyaga: fizika és vegytan (anorganikus és organikus). A chemiánál jól el lehet készülni a G. S. Longinescu középiskolás könyvéből, fizikából meg elég jók az Angelescu vagy a Dima románnyelvű fizika könyvei (ez ajánlatos különösen magyar gimnáziumot végzetteknek). Beíratási díj: 1000 + 500 lej. Tandíj 3000 lej. Szakjai: 1. Petroleum ipar. 2. Textil és robbanó anyagok. 3. Elektrochemia. 4. Biochemia. 5. Építőanyagipar. A doktorátus megszerzése 2 évbe kerül a mérnöki oklevél után. Az első év tanulmányi költsége a legdrágább, ami 6—8000 lejbe kerül. Ennek a szaknak nagyon jók az elhelyezkedési kilátásai. Felvilágosítással szolgál, válaszbélyeg ellenében: Holstein Gyula, Dej, Str. A. Șaguna 18. Jud. Someș.

**Építészeti akadémia. Academia de Arhitectură, București, Str. Biserica Enei 1.** Tanulmányi idő: 5 év és a katonaság. A felvételi vizsga tananyaga: 1. középiskolai számtananyag (algebra, trigonometria, geometria). 2. Mértani rajz. 3. Szabadkézi rajz. A felvételi vizsga pontos idejét és anyagát prospektus formájában megküldik az érdeklődőknek. Díjak felvételi vizsgadíj 500 lej. Tandíj 3000 lej. Huszonhárom életévét betöltött jelentkezőt nem vesznek fel. Van elhelyezkedési lehetőség.

**Építészeti iskola. Academia de Arhitectură secția conductor desenator.** Tanulmányi idő: 4 év. Felvételi vizsga tananyaga: 1. Mértani rajz (desen liniar). 2. Szénrajz (szabadkézzel). 3. Számtan. Geometria gimnáziumi tananyag, írásbeli és szóbeli. 4. Algebra gimnáziumi tananyag, írás-

beli és szóbeli. Díjak (beíratási díj: felvételi vizsgadíj 500 lej, tandíj 2000 lej. Képesítést ad az Építész vállalkozó (Arhitectură) fűző diplomá) címen építések technikai vezetésére. Különbözeti vizsgával be is lehet iratkozni a felső szakra, az Építészeti Akadémiára, ahonnan az okleveles építészek kerülnek ki. Csak magánvállalatnál van kilátás elhelyezkedésre. Önálló vállalkozókként előnyösen elhelyezkedhetnek. Felvilágosítással, válaszbélyeg ellenében: Barabás Sándor Tg.-Mureș, Str. Gen. Praporgescu 26.

**Képzőművészeti Akadémia. Academie de Artă Frumoase.** Tanulmányi idő: 5 év. Felvételi vizsga tananyaga: gipszmodell után szénrajz, az ókor története az ókor művészetével kapcsolatban. Díjak: vizsgadíj 500 lej, tandíj 1650 + 500 + 100. A Diákotthon könyvtárában található szakkönyvek: „Magyar iparművészet“ stb. folyóiratok és műv. történet. Szakjai: Festészet. 2. Szobrászat. 3. Dekoratív művészet. Rajztanári és művészi pályára ad képesítést. Felvilágosítással szolgál, válaszbélyeg ellenében: Debitzky István, Odorheiu, jud. Odorheiu, Bul. Reg. Ferdinand 12.

**A bucurești szövetkezeti akadémia.** Szövetkezeti Tudományok Akadémiája néven 1920-ban alakult meg először Romániában a felsőbb szövetkezeti tudományok tanintézete a maga nemében az egész Európában egyetlen szövetkezeti főiskola. Két tanévből és a gyakorlati időből áll a tanulmányi idő. Végzett növendékei közül 69 a központi szövetkezeti intézményeknél, a többi a Federáléknak nevezett szövetséges népbankoknál helyezkedett el. 1920 óta 800 hallgatója volt és 225 oklevelet adott ki.

Az akadémiára beiratkozhatnak mindazok, kiknek érettségi bizonyítványuk, vagy felsőkereskedelmi iskolai végzettségük van. Az első év után a nyári hónapokban vidéki szövetkezeti ellenőrök mellett két havi gyakorlati képzést kapnak, mely megismétlődik a második évfolyam után is és ezután tehetik le az oklevél elismeréséhez szükséges szakvizsgát.

Az akadémia tanári kara a romániai szövetkezeti élet vezető- és szakfőriaiból tevődik össze. Az évi tandíj 1000 lej, van 12 ösztöndíjas hely diákotthonukban. A tanév november 1-én nyílik meg és június 15-ig tart.

## FŐISKOLÁS ÉLETT.

**A Székely Társaság Főiskolás Szakosztálya** a nyár és őszi folyamán egy tankönyvekből álló kölcsön-könyvtárt létesít, melynek célja az lesz, hogy a szegény, de tehetséges főiskolások tanulmányait megkönnyítse. Itt is a szükséglet figyelembevételével először az orvosi fakultás könyveit szerzi meg, a Szakosztály tervét szerint egyelőre 8—10 rend I-ső éves könyvet s kölcsönzi ki egész évre 100—150 lej használati díj ellenében az arra érdemesebb elsőéves orvostanhallgatóknak, akik az iskolai év végén visszaadják azokat, hogy az új elsőévesek kaphassák meg s hogy ők is kikölcsönözhetőek a másodéves könyveket, amelyeket addig igyekszik beszerezni a Szakosztály. Így

történik az, hogy 8—10 orvostanhallgató, a maga 100—150 lej használati díjért, ami könyvszerzési alapra megy, 1500—1700 lej segélyben részesül. Miután az orvosi fakultás könyvtára teljes lesz, szükséglet szerint jön sorra a gazdasági akadémia, jog, stb. tekintve azt, hogy ezek szabadpályák s hogy hallgatóik kevésbé részesülnek segélyekben, mint a más pályákon levő főiskolások. A Főiskolás Szakoszt. reménykedve néz munkája elé s hiszi, hogy mindazok, akik felelősséget éreznek a jövő transylván magyar élet iránt, meglátva ennek a kérdésnek nagy fontosságát, igyekeznek anyagi támogatással elősegíteni könyvtárak megvalósítását, (Pénzbeli adományokat Gyarmathy Árpád Olaj, Calea Victoriei 11. címre kérjük).

**Testnevelési főiskola. Institutul Superior de Educație Fizică (I. S. E. F.)** Tanulmányi idő: 4 év, melyben benne foglaltatik a katonai szolgálat. A felvételi vizsga tananyaga: I. rész: 1. Anatomia és fiziologia. 2. Fizika, mechanika (írásbeli és szóbeli). II. rész: Gyakorlati. Díjak: Kintlakónak 2000 lej. Bentlakónak 17.500 lej. Középiskolai tanári képesítést ad. Elhelyezkedési kilátásai nagyon kedvezők, úgy az állami iskoláknál, mint a különböző sportegyleteknél. Felvilágosítással szolgál, válaszbfélyeg ellenében; Ferencz Árpád főiskolai hallgató Odorheiu, Str. Orbán Balázs 40.

**Kereskedelmi Akadémia. Academia de Inalte Studii Comerciale din București.** Tanulmányi idő: 4 év. A felvételi vizsga tananyaga: 1. Román nyelv. 2. Számtan, középiskolai tananyag. 3. Románia földrajza, középisk. tananyag. 4. Jog, Közgazdaságtan, középisk. tananyag. A felvételi vizsgára vonatkozó adatok (vizsgaidő, tananyag, stb.) minden évben változnak. Ajánlatos szeptemberben egy nyomtatott ismertetőt kérni az Akadémia titkárságától. A Diák-otthon könyvtárában nagyon kevés szakkönyv

található. Szakjai: 1. Kereskedelmi és ipari szak, 2. Közgazdasági szak (volt konzulátusi szak). 3. Bármelyik szak elvégzése a pedagógiai vizsga és szeminárium megszerzése után tanári képesítést ad. Képesítést ad a főiskola: kereskedelmi iskolai tanárságra, ipar és magánvállalatoknál, vasutnál, pénzügynél közigazgatásnál vezető állásra. Felvilágosítással szolgál, válaszbfélyeg ellenében: Györffy Attila Tg.-Mureș, Str. M. Kogălniceanu 10.

**Felső Textil szakiskola. Școala superioară Textile.** Tanulmányi idő: négy szemeszter (két év), A felvételi vizsga tananyaga: számtan, mértan, háromszögtan, fizika, chemia a középiskolai tananyagból. Szükséges tanulmányok: gimnázium (érettségi nélkül) felső kereskedelmi vagy felső ipariszkola. Díjak (beíratási díj): 500 lei, tandíj 6000 lej. Szakjai: mechanika, kémia, kereskedelmi. Képesítést ad a főiskola: textil gyárban, hivatalnoki, üzemvezetői s vegyészai állásra, kitanuló elhelyezkedést nyújt, mert a külföldi szakembereket mindinkább beföldiekkel helyettesítik. Felvilágosítással szolgál, válaszbfélyeg ellenében: Boros Dezső București, Str. Olari 4.

**Lőrinczi—Kakassy: A tyuk nem hibás.** Ez a könyvecske rácsáfol, megdönti és bebizonyítja annak a köztudatba átment igazságnak helyes voltát, hogy a szegény embereknek a kecske a fejős tehene. Ha kimondottan tejről van szó, tényleg az, de ha jövedelmi forrásról, a megélhetési lehetőség egy újabb módjáról, akkor egy szerényebb igényű, olcsóbb lény repül elénk: a tyúk, mely szakemberek véleménye és e könyvecske szerint sohase hibás, sőt háládatos és jövedelmező lakója a baromfi-ketrecnek

s állandó örömszerzője gazdaszszonyának. A helyzet tényleg az, hogy kiscgazda-telepeken az észszerű tyuktenyésztés nagyon jól kifizeti magát s nagyobb befektetés nélkül különböző formákban folytonos jövedelmet biztosít a gazdának. — Ezen hézagpótló könyv megjelenésének feltétlenül meglesznek a gyümölcsei, mint a Hasznos Könyvtár eddig megjelent könyvecskéinek meg voltak. A szerkesztőség tagjai és a könyvek írói biztosítanak erről. (szl.)

### Kaphatók az új Szabó Dezső-Füzetek.

A Szabó Dezső legújabb írásait tartalmazó, havonta megjelenő Szabó Dezső-Füzetek újabb számainak itteni terjesztését engedélyezték. Közlebbtről kaphatók és megrendelhetők lesznek kiadóhivatalunkban az alábbi Szabó Dezső-Füzetek.

10. szám: Nyílt levél Hóman Bálint kultuszminiszterhez. A tragédia tragédiája. Az új magyar történetírás feladatai. Mit adott nekem a magyar kálvinizmus? Az idegen. Anyám. Nő utolsó bárkája. Életeim. Mai jegyzetek.

11. sz. Treuga Dei: A nemzeti egység fogalma, határai, feltételei. A Philadelphia ablakában. Az élet értelme. Életeim. Mai jegyzetek.

12. Mussolini, A magyar középosztály megteremtése. A középiskoláról. Az egyke. Életeim. Mai jegyzetek.

13. Kárhozott nemzedékek. Világtörténelem. A kettészakadt magyar irodalom. Zseni és örület. Mai jegyzetek.

14. A mai magyar politikai horizont. Mai jegyzetek.

15. Válasz egy katolikus fiatal le-

ánynak. Életeim. Koppány. Egy délután a Luxemburg-kertben. A Baumgarten-curée. Udvari bálón. Isten és az idő. Mai jegyzetek.

16. A magyar paraszt és a magyar kultúra. Öt találkozás. Életeim. Apoteózis. Mai jegyzetek.

Ezenkívül a május-júniusban megjelent 17—18. számok,

Ára számonként: főiskolásoknak: 25, másoknak: 30 lej. Lapunk, mint a Füzetek itteni főbizománya egyelőre csupán annyi példányt tud rendelni, ahánynak kötelező átvételére előjegyzés történik kiadóhivatalunknál vagy lapunkon feltüntetett vidéki megbizottainknál. Kérjük Szabó Dezső hiteit, sziveskedjenek előjegyzéseiket aug. 15-ig megtenni, mert a Füzetek csak korlátozott példányszámban kaphatók. Az előjegyzésnél feltüntetendő, hogy az összes Füzeteket, vagy közülük egyeseket rendel meg az illető.

Minden itteni fiatal és öntudatos magyar olvassa és terjessze az új magyar öntudat ígét!

### A Fiatalok Falu füzetei:

1. Gyallay Pap Zsigmond: A nép és az intelligencia. Ára: 20 lej. Főiskolásoknak kiadóhivatalunkban: 8 lej. — 2. Hogyan tanulmányozzam a falu életét? (Kérdő iv) Ára: 15 lej. — 3. Demeter Béla: A transylvániai falu és a szellemi áramlatok: 10 lej. (Főiskolásoknak 5 lej.) — 4. Mikó Imre: A transylvániai falu és a nemzetiségi kérdés: 40 lej. (Főiskolásoknak: 25 lej.) — A Fiatalok kiadásában megjelentek: László Dezső: Akarom, tisztán lássatok. (Széchenyi) Ára 40 lej. — László Dezső: A siető ember (Zrinyi) Ára 40 lej. Kaphatók és megrendelhetők kiadóhivatalunkban,

Felölös szerkesztő és kiadó: LÁSZLÓ DEZSŐ.